

boru után a győzők, mintha csak azzal tartottak volna, hogy „diadalmosok a szákmány!” minden hivatalt saját magoknak tartottak, s a kinevezéseknél nem az érdem, hanem egyedül a pártállás volt a döntő.

Ily előzmények után megmagyarázható, hogy az uralkodó párt, a republikánusoké, a rendelkezésére álló eszközök dacára valószínűleg kisebbségben fogmaradni s a diadal a demokráta párté lesz.

A republikánusok jelöltje, (mintán Grant harmadszori megválasztásáról, a közérzet ellenében szó sem lehetett, sőt a meetingeken Blaine ur, a washingtoni központi képviselőház elnöke is kisebbségben maradt), a Cincinnatiában június 14-én tartott választói gyűlés óta Hayes B. Rutherford, Ohio állam kormányzója; míg a demokráta jelöltje Tilden J. Samuel, New-York állam kormányzója.

Nehéz nekünk, európaiaknak, világos fogalmat alkotni magunknak az amerikai pártokról, azok elnevezése után.

Hogy az egyik párt republikánusnak nevezi magát, ez korántsem azt teszi, hogy a másik talán monarchikus érzelmű volna; dehogyan! egyenlően köztársasági mind a kettő. És a mi a demokráta pártot illeti, az jelenleg kevésbé demokráta, legalább a mi fogalmaink szerint, mint a másik, a magát demokráta nem nevező párt.

Röviden megmondva: a republikánus párt az, mely Dél ellenében kivívta a győzelmet, e győzelem vívmányaihoz ragaszkodik: az állam egységéhez, a rab-szolgaság teljes eltörléséhez. Ellenben a demokráta párt több önállóságot akar adni az egyes államoknak, s ellenzi a feketék teljes egyenjogúságát a fehérekkel. Pénzügyi tekintetben is éles ellentét van a két párt között, bár az utóbbi időben tetemesen közeledtek egymáshoz, s jelesen Tilden, a demokráta jelöltje, részben elfogadta a republikánusok pénzügyi programját, a papírpénzre nézve. Ezek ugyanis, a polgárháború által előidézett roppant államadósságnak, vagyis a papírpénznek korlátok közé szorítását s fokozatos beváltását vallották programjukul, míg a demokráta eleinte a mellett voltak, hogy a papírpénz korlátlanága csak elősegíti a forgalmat, s így nem baj. Mint említők, Tilden maga, a józanabb pénzügyi program mellett nyilatkozott.

Egyébiránt, tekintettel a Grant elnöksége alatt lábrakapott borzasztó korrupciónak, s csaknem feneketlen pazarlásra, a demokráta azzal nyerték meg a közvéleményt, hogy e pazarlás ellen határozottan sikra szállottak, s erélyesen sürgették a gyökeres reformot. Most már a republikánusok is reformot sürgetnek, de későn; épen az ő — 1861 óta tartó — uralmuk alatt növekedett az a sok baj és sülyedés, a mely ellenében most a reformokra oly égető szükség van. S még ha, mi ma már nem hihető, Hayes ur választatnék is elnöké, ő is kénytelen volna tetemes reformokat hozni be a kormányzatba, ha nem akarna forradalmat idézni fel maga ellen.

Az elnökválasztási mozgalmak alkalmából nem lesz érdektelen a jelöltek is röviden megismertetnünk.

Tilden J. Sámuel a valószínűleg megválasztandó elnök, bár arcképe után elég megtermett és tekintélyes alaknak

látszik, kis vézna emberke, kit — kivált a választási mozgalmak s a dicsvágy nyugtalanságai nagyon megviseltek, arca soványabb mint képe mutatja, haja egészen ezüst szürke. Most 62 éves, 1814-ben született, Uj-York állam Columbia kerületében, Uj-Lybanon községben. Apja jómódu kereskedő és földbirtokos volt, a ki élénk részt vett a politikai mozgalmakban, s korának legjelentékenyebb politikai szereplőivel szoros összeköttetésben állott. Családja különben Anglia Kent grófságából vándorolt ki, még az első kivándorlások idején és Kentuckyban telepedett le, honnan a mostani elnökjelöltnek csak a nagyapja költözött át New-York államba.

Tilden Sámuel korán érett fiú volt. Már 1832-ben, alig 18 éves korában, „a gyermek-államférfinak” neveztek el, annyira feltűnt jártassága az államügyekben. Huszonhárom éves korában egy politikai vitairata roppant feltűnést okozott. Huszonnyéves korában mint szónok kivívta ki nagy hírnevet a politikai összejövetelekben, s a következő évben mint New-York város képviselője lépett a hasonló állam törvényhozásába. De 1847-ben visszavonult s ügyvédi gyakorlatra adta magát, mely téren azonban ismét csak hírnevét emelte. A nagy polgári háborúban mint északi, ő is az Észak mellett volt s közreműködött az államegység megóvására és megszilárdítására. De a kivívott diadal után, látva a győzelmes párt visszaéléseit, nyiltan felszólt s kitartó harcot folytatott a megvesztegetés és pazarlás lábra kapott rendszere ellen. 1874-ben New-York állam kormányzójává választatván (Dix tábornokkal szemben, kit a republikánus párt támogatott) ez állásában is erősen és sikerrel kelt ki azon arczátlan politikuskok ellen, kik a közpénztárba könyökgig vágálnak, s gyalázatos visszaéléseket fedeztet föl és állított pellengérré a közvélemény előtt. Átalában Grantnak mindig ellenlábasa volt, s az utóbbi választások is erélyesen működött ellene, az azóta elhunyt Greeley Horác mellett.

Modorára nézve Tilden meglehetősen nyers; igazi yankee. Hanem társaság- és mulatságszerető ember. Vendégszerető s különösen jó rajnai borai vannak; vendégeivel s lakomáin maga is jól iszik, de dicséretére mondják, hogy soha sem iszicsa le magát, nem kártyázik, de hogy ne is bagóznék (mint igazi amerikai), azt barátai sem merik egész határozottsággal állítani. Vallására nézve presbyteriánus és mint buzgó protestans, jó templomba jár. Ellenségei ugyan a korteskedés alatt rá fogták, hogy hazug, káromkodó, hamis esküvő; sőt azt is, hogy napaszonnyát gyakran megveri, a mire ő csak azt mondta, hogy soha sem volt nős s így nincs is napaszonnya. Vagyonát 25 millió dollárra becsülik.

Szóljunk már valamit ellenjelöltjéről, Hayes urról is.

Hayes B. Rutherford skót családból származik, mely 1682-ben vándorolt ki s Connecticutban telepedett le. Jelöltünk nagyapja kovácsmester volt eleinte, aztán mint katona vett részt a szabadságharcban, s tiszt volt a köztársaság hadseregében. Atyja, mérnök Obioban, egyike volt Delaware város alapítójának, a hol fia, Rutherford, 1822-ben született. Mint gyermek jól tanult, Cincinnatiában kezdett tanulni s a Harvard-collége-ben végezte

tanulmányait, a hol Storytól, Longfellowtól és Agassiztól hallgatott leczkékét. 1845-ben, mikor Tilden már a törvényhozásba lépett, Hayes az ügyvédjelöltek közé iratkozott Ohio államban. Onnan Cincinnatiába ment át, ügyvédséget folytatni. A polgárháborúban katona lett s kitüntette magát, nem egyszer sebet is kapott, és Sheridan által, a harcmezőn nevezett ki hadtestparancsnoknak.

A háború végeztével a szövetségi kongresszusban foglalt helyet; s két ízben választott szülő állama kormányzójává. Most is az. E hivatalában nagy népszerűséget nyert szelid, sőt atyai modora által, s nyájassága mindazok szívét meghódította, a kikkel érintkezésbe jött.

Ellenségei ugyan azt mondják róla, hogy semmiházi, léha, báb, megbízhatatlan ember; de barátai azt vitatják, hogy becsületes ember, s a közvagyon megbízható kezelője.

Termete öt láb s kilenc hüvelyk; 180 fontot nyom; erőteljes, vaskos, egészséges, munkabíró. S barátai mindezt határozott előnyül hozzák fel ellenjelöltjével szemben. Látjuk, hogy a pártharcokban ott sem kimélik egymást az ellenfelek, s egyáltalában nem tartózkodnak a személyeskedéstől sem. (Tout comme chez nous, s mint mindenütt a világon!)

De legyen az elkeseredett pártharc eredménye bármi, jöjjön bár ki a Tilden vagy Hayes neve a választás urnájából, — a jelszó, melyet egész Amerika hordoz ajkán: a reform, a gyökeres reform! Reform a közigazgatás minden ágában, a hivatalokban, a pénzügyekben. Mert kell (mondja minden párt), hogy vége legyen a korrupciónak, az emberek megvásárolhatóságának, a pártfogolásnak és pajtáskodásnak, a közpénztárakban való dúsalkodásnak, a nyilvános és szabadalmazott hivatalos rablásnak! Különben (s ebben is egyet ért minden párt) vége az uniónak, s az amerikai nagy köztársaság ép úgy örvénybe bukik s enyészett elé siet, mint a hogy megbukott s elenyészett egy másik, nem kevésbé hatalmas respublika hajdan — Róma!

Nem! ez nem fog megtörténni. Az állam, mely most ünneplé századik évét fennállásának, nincs elsüllyedve annyira, hogy már enyészeteről lehetne beszélni. S hogy fiai oly hatalmasan sorakoznak a politikai erkölcs s reform jelszavai körül: ebben van fennmaradásának legerősebb biztosítéka!

—ü—

Levél, költő barátomhoz.

(Eendrői Sándorhoz)

A hársvirágot, mit baráti kézzel
Nyújtál nekem, midőn hozzád vetett volt
A sors-szeszély egy kedvező hulláma:
Híven megörzém. Keblemen hervadt el,
S barátságod itam föl illatában.
Lelkem borúján, szemem titkolt könnyén
Vonzalmad egyszerre kinyílt, mint bimbó
Hajnal sugarán, hajnal harmatán csak;
S gyöngéd valód, hidd, jobban lebilenselt,
Mint gyermek-íjút első nő-mosolygás.

E színhagyott virág ma is, ha nézem,
(Te tán feledted is a kis ereklyét!)
Elém varázsol, — nem! engem te hozzád.
Szívem kilép házából, s kebleden

Zörget: fogadd be; s homlokom felhő
Sötétlő szárnyon ama tájra kelnek,
Melynek hellásszi nyájás derűjében
Csupán te állsz borongva, mint az árnyék.

Miként az árnyék... Mondd, minő viharban
Hányattatál, hogy lantod minden hangja
Tört panaszos, mint forogtat fölött
Szél-elkapott, ijedt sirálykiáltás?
Add nekem búdat is barátságoddal!
Virágot nyújtál, és a töviset
Magadnak tartanád? Ez csalfa osztály!
Oszd meg velem! részvétem azt megérti,
S napnál könnyebben szárít könnyet részvét.
Szenvedtem én is, bár arcom vidám,
Szemem játszó derengése alatt
Poklok gyötrelme lángol rejtve,
Nyílj meg tehát, s kövült szíved sirböltjét
Könnytsd halottitól! éjéből szórj ki
Csalódást, fájdalmat, emlékezést,
S felejtés, vigáság magját vesd belé!

Mert bús az élet! S holdosság a léthez
— Nők módjára — sirig hű sohse lesz!
A tünde ifjúság, arany palástját
Letépvé rólunk, elhagy csapodárul,
S habár üldözzük lelkedre, hajh!
Hatalmunk nincs beérni. Mind messzebről
Vág esdő arczunkba ledér kacaját,
Csüggeszti gúnnyal roskatag erőnkét.
S mit álnokul nálunk hagyott: mi még
Emlékezthe vessük horgonyunkat,
És földözve kegyetlen szép képét,
Magunk tápláljuk a bú keselyűjét?

Nem! Gyökereitől tépd ki, szakaszd, irtsad!
S ha egybe nőtt a szívvel: ki a szívvel!
Ki megsebzett: örömet ne tézd,
Láttatva véle hulló véredet.
Hahogy a nő kifosztá kincseiből,
Bizalmadat hűtlen barát elorzá,
Reményedet vakors, erőt szűkség,
S arczrózsáid' idő eltékozolta:
Légy büszke koldus, és ne szánd magad. —
Áll még egy oltár eldöntetlenül, bár
Nem tisztelik elbűsult istenét,
S kihamvadt rajt' az áldozati tűz:
A szent hazá!... Vajh ki szítsa föl,
Ha nem a költő? vajh ki hozza vissza
Oltárainkra őt, ha nem a költő?
Az erjedő század setét mélyében
Szabadság meggyült villámi lobognak,
Irány nélkül, s hatástalan kialva.
Ki fonja lángkévébe, s a világ
Romlott sebeit ki égesse velők ki,
Ha nem a költő? S eszményi szerelmet,
Mely áloéként százszor-századik
Szívben nyílik csak; és férfiu
Beesület, mely most rejtözve él,
Mint lélek tetszhalottban: — vajh ki keltsen,
Ha nem teremő hűrjain a költő!

Hát lelkesülj föl. Csüggedés vízébe
Ne fullaszd dús tündérvilágodat.
Ne hullj alá, mint könnyű falevél,
A mely fönn kezd, s végezi alatt.
Röppentyüként vágtsasson szellemed
A menny fölé, tul felhők gőzkörén,
Süvöltve görgő csillagtáboron,
Át a világok iszonyú pályáin,
S midőn kilobbansz a hideg magasban:
Még akkor is, vakitva s világitva,
Szórj pazarul tündöklő égi szikrát!

Bartók Lajos.

Archimedes pontja.

Elbeszélés.

Ita

TÖRS KÁLMÁN.

(Folytatás.)

Presbyter uraimék csaknem kővé váltak erre a befejezésre. Kompolti uram alatt már megszokhatták a tanácskozásnak, észmezerének és kölesönös kapacitációnak azt a módját, hogy csak ő beszéljen

mind egy szuszra, más ember pedig az alatt meg se mukkanjon, de ily határozott konkluzióra nem voltak elkészülve.

A jegyző is eltávozta a száját, hogy majd elnyelte a nagy ólom kalamárist s csak bámult a tollal a megneredt kezébe, míg a bíró uram oda nem csapott a tenyerével a papirosára, mondván:

— Irja be: „Die ekkor és ekkor itt és itt, határozatott, hogy a reformata eklézsia lelképáztorá mától számitandó egy esztendő alatt régi jussaiba, melyekkel hajdanonta birt vala, visszahelyeztetik — értvén a parochiát azaz.”

A jegyző mialatt leírta a deliberatunot, folyton vonogatta a vállát, hogy hisz ő nem bánja, jól van, ő beirja — lelke rajta.

Kompolti uram pedig, mint a ki egészen biztos a dolgáról, egész csendesesen megtözte a makrájt, aztán előszedett kovát, aczelt, szépen kiütött s meggyőződésén, hogy ég a pipa, istennek ajánlta az egész frekvenziát és elment haza.

A hátramaradtak pedig összedugták a fejüket s csak akkor láttak hozzá igazán a tanácskozáshoz, mikor a bíró bevágta maga után az ajtót, törvén a fejéket szörnnyen, hogy hát már ebből mi lesz?

Kompolti Mihály bíró és kurátor uram nem volt még olyan vén ember, minőnek őt az ő böles beszédeiből, nemkülönben a hajában viselt fésűjéről az embernek hajlandósága volna gondolni.

Dehogyan is! A jó patriarchális magyar városokban hálístennek még most is a kellő respektussal viseltetik a világ az idősebbek iránt, megbecsüli tisztességgel s elismeri, hogy csak ők azok, a kik méltán elmondhatják magokról, hogy abszolvták a kollégiumokunk azt a legmagasabb kollégiumát, melynek életikola a neve, s így tapasztalattal dicsekedhetni nekik több jussuk van a kevésbé korosaknál, bölcsék, mértékletesek, megfontolók és nem heveskedők, s azért az ily városokban nagyon eszükben tartják még ma is Szent István királyunk nevéjét, melyet fiának adott, s mely hangzik a következőképen: „Válaszd a te tanácsadhatat az öregek közül.”

Elképzelhetni tehát, mekkora fényes lelki és szívbéli fényes tulajdonságokkal kelle ékeskedni Kompolti Mihály uramnak, hogy negyven esztendő kora dacára ő benne központossuljon polgártársainak bizalma, s a sorban előbbrehaladtak is igazságosnak találják mellőztetésüket oly kitűnő emberrel szemben, minő Kompolti Mihály uram, a ki most már harmadízben bíró, kurátor pedig másodízben, — de megleszen századik ízben is, ha isten kegyelme odaig élte.

Igen is, Kompolti Mihály uram negyvennél nem élt még meg több telet, — az az mit is beszéltek télről, mikor — mint Hódiezius Mihály uram mondaná, a ki jeles tanultságánál fogva ékes virágos beszédű ember, — tehát mikor ebből a negyvenből husz tavasz vala, husz pedig len nyár. Hát hol van még az ősz, a mely után majd következék valamikor a tél.

Valóban a Kompolti uram élete oly minden viszontagság, keserűség és nyomorúság nélkül folya le, hogy az ő negyven esztendőjéből csak egy mondható olyannak, mely a szomorú téli időhöz hasonlítható. Az ugyanis, mikor hű élete párját, a jámbor, hűséges és erkölcsös

Pannus asszonyt eltemette. No az az esztendő igazi tél volt az életében, mert nagyon szerette a megboldogultat, s azt suttogja a világ szája, hogy még most is ki-kilopódzik a kemény ember a temetőbe, ha észrevétlenül szerét ejtheti s ott megáll egy fejfa mellett és elnézi órahosszat, aztán mélyen a szemébe vágja a kalapot, sarkon fordul s haza megy. Két-három napig ilyenkor nem veheti szavát.

Kompolti Mihály uram nem szereti magát rajta kapatni semmiféle gyengeségen, azért ne is emlegessen előtte senki érzékeny dolgokat, mert rosul jár. Ő az az ember, a kinek ha öröme van, akár az egész világot meghírá rá osztozni; hanem a búbanatából ne követeljen senki részt, mert az egyedül csak az övé. Ha fájdalma van, elzárkozik vele, nem viszi piacra. Azért van az, hogy olyan kemény ember hírében áll, mintha nem is volna szíve neki, a mi az emberben néha zajogni szokott, s azért van az, hogy Kompolti uramról az a vélemény, hogy hivatala mindene s a mi azontul van, az ő rá nézve nem létezik. A férfiak nem is igen bánják azt, mert ennek köszönhetik, hogy emberemlékezet óta nem volt olyan buzgó, igazságos királya X. városának, s olyan lelkiismeretes, körültekintő kurátora a x-i kálvinista eklézsia-nak, mint Kompolti uram. Ha neki a hivatala mindene, ő is mindene a hivatalának. Örökké közügyekben fárad, örökké tanácskozik, tervez és gondoskodik, hogy mindenek szép rendben menjenek, s alig lehet elképzelni, honnan veszi az időt törődni még a tulajdon maga bajával is, a mi utójára is minden embernek, tehát Kompolti uramnak is kell hogy legyen.

Arra persze nem gondol senki, hogy hátha Kompolti uram azért olyan buzgó a közreszolgáló dolgokban, hogy elfoglalja magát, s ne legyen érkezése neki adni magát a szomorokodásnak.

Tehát, mondom, a férfiak szemében még érdemül szolgál ez a csupa hivatalossága. De bezeg másképp van vele az aszszonyénp.

— Minő derék egy ember! Minő kár érte! Hát már örökké legénységre kárhoztatja magát? Nem akadna asszony a világon, a ki meg tudná vigasztalni? Vagy talán szeret valakit, a ki férjnével van s most arra vár, míg az is megözevgyül? Bolond, ha teszi. Nem oly idős még, hogy épen özvegyekre szoruljon (a ki ezt mondja, hat eladó leánya van). Aztán nem is tudom, mért nem világosítják fel a férfiak, hogy egy bírónak, egy kurátornak nem illik, hogy olyan fél-életet éljen, mint valami szabadság regruta, a ki mindennap várja a parancsot, hogy be kell rukolni. Szégyen ez, meg gyalázat, nem csak ő rá, de édes mindnyájunkra. Hej ne lenne csak uram, majd megmutatnám én, nem bujna-e papucs alá.

Igy ment ez az egész városban, a hol két-három asszony összekerült. Mosták, szapulták, megszólították szegény Kompolti uramat, szörnnyülködtek rajta és — házasították.

Mind hiába, nem volt láttatja. Kompolti uram csak nem mutatott kedvet beleharapni az almába, s konok makacsságával annyira vitte az elkeseredést, hogy ha nem lett volna oly minden gyanunk telette álló, mindenektől tisztelt és becsült ember, — bizony nem kerüli el a ráfogást, hogy talán bizony — szeretője van.

No ezzel nem vádolták, kegyelmesek voltak hozzá. Hanem az mégis nehezen ment a fejkébe, hogy egy olyan szép, derék, élete javában levő ember úgy elárvitja magát. Szánták is, meg boszankodtak is rá.

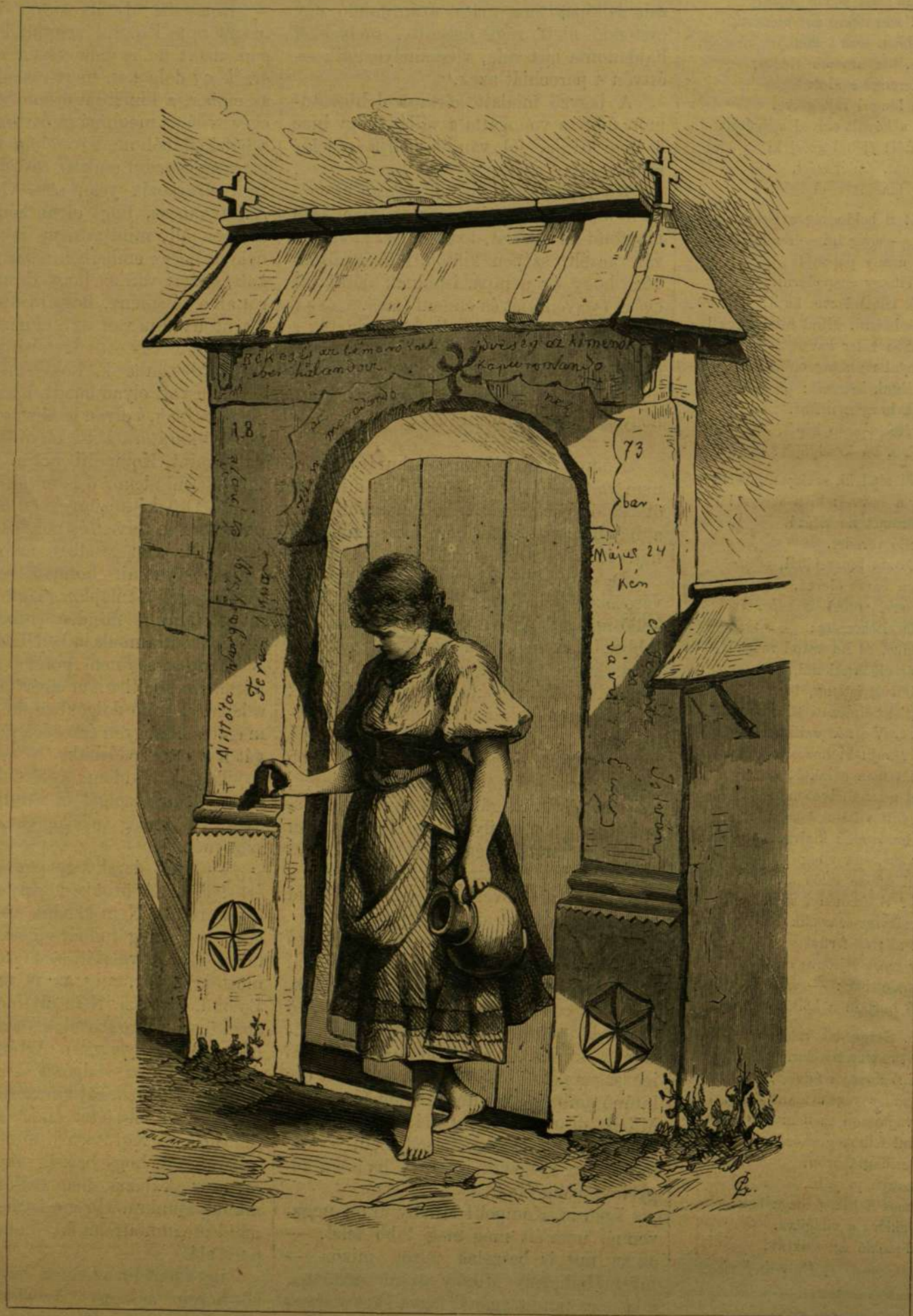
Kompolti uram pedig nem bánta se ezt, se azt, hanem ment a maga útján s

tapasztalni kezdte, hogy tájékozni kezdik azt, a mi ő előtte ne-bántás-virág, — összeráncolta azt a fekete szemöldökét s úgy megnézte a hugom-asszonyt, hogy az majd leült előtte ijedtében.

Mindezeket szükséges vala ily nagy hosszadalmassággal előre bocsátani, annak az okáért, hogy a később elbeszélendő áta-

gattak, de mind hiába — tehát ez a nevezetes ház általában nem látszott olyan háznak, melyről gyanítani lehetett volna, hogy oly élénk aspirációknak képezi az ő tárgyát.

Igaz, hogy abban az időben, mikor ezt a házat építették, nem úgy építettek ám, mint mostanában, a hol négy emele-

SZÉKELY LEÁNYKA. — (Gyulay László rajza.)

nem igen vette észre, ha valami vászoncselédféle ebbe az útjába akadt. S ha egyik-másik útját állta, úgy, hogy el nem lehetett kerülnie, hát váltott vele egy-két szót, mert az oly kitünő állásokat elfoglaló férfihoz úgy illik, hogy szives legyen mindenkivel; de mikor arra a bizonyos pontra készült kerülni a dolog, s bíró uram

lános meglepetés és felháborodás annál szörnyűségebbnek látszassék.

A Hodiczius Mihály szabómester uram háza — a mely hajdanta parochia volt, de a melyből — mint fentebb láttuk — maguk a hivek kibecsülték a papot, s melynek visszaszerzésére minden követ megmoz-

tot raknak egymás tetejébe, keskeny ablakokkal, vékony falakkal, hogy az ember fél rá lehelni is, nehogy összedüljön, mint a kártyaház. Hanem megadták a módját tisztességgel s raktak öles vastagságu falakat, hogy ha rá kerül a sor, még az ostromot is ki lehessen benne állani, mint egy várkastélyban. Hanem száz-egy-

nehány esztendő nagy idő, s az idő lassan ostromol ugyan, de biztosan, s morzsolja a követ láthatatlan ujja között. A Hodiczius-uram házára is el lehetett hát mondani a folytonos tatarozás után, a mit a történeti nevezetességű bicskára, hogy csak a nyele más, s meg hogy új pengét csináltattak bele, de különben ugyanaz a bicska.

S csakugyan a piac tulsó feléről előtűnt a bíró uram alakja, a mint nagy komolyan közeledett az asszonyok felé.

— Vajjon el mer-e itt menni előttünk? — kérde Kókáné asszonyom, a hat leányos anya.

— Ha jókor észre vesz, aligha más felé nem kerül — válaszolt egy kaczkias

temette el urát — no nézzétek, minő kényesen tartja magát, mint valami huszár, s hogy ki van pöndörítve a bajusza.

— Ejnye, de megnézi komámasszony, — mondá Kókáné, — ha ezt szegény boldogult Galambos uram hallaná.

— Ne is emlékeztessenek rá, komámasszony — felelt az előbbi siránkozó han-

BARRANCO DE POQUEIRA SZIKLAVÖLGY ANDALUZIÁBAN. — (Doré rajza.)

Csak a két terebélyes hársfa a ház előtt, csak az volt még talán a száz esztendő előtti időből való.

Épen ez alatt a két hársfa alatt tartottak tanácskozást az asszonyok, hogy mégis szörnyűség, a mit a bíró uram mivel, mikor az egyik elkiáltja magát:

— Farkast emlegetünk, kert alatt jár.

menyecke, kinek szép fiatal arcza (ne vegyék rosz neven a többi asszonyságok) de bizony egy kicsit elütött üde pirosságával s az ajka körül játszó csintalan mosolylyal a tisztesebb korra mutató többi arcztól.

— Hát nem vétek ennek az embernek magában pusztulni el? — kérde méltatlankodva egy harmadik, ki most öt éve

gon, mialatt törülgetni kezdte a szemét a kötője csücskével, nem a nélkül azonban, hogy annak eltakaró árnyéka alól fél szemmel oda ne sandítson, a merről a bíró volt jövendő.

— Nini, úgy látszik, észre vett s még se kerül más felé, — mondá a fiatal menyecske.

— Tudod mit? — mondá Kókáné — szőlíts meg.

— Kétszer se mondja néném asszony, mert bizony no megteszem, tőlem kitelik — felelt a fiatal asszony.

— Hát hiszen nincs is abban semmi különös. Azért, hogy ő bíró? No ugyan! — válaszolt Kókáné olyan hangon, mely azt akarta bizonyítani, hogy azt ugyan ő is megtenné.

— Csitt, asszonyok, — mondá Galambosné — már közel van.

— Szerencsés jó napot adjon az isten mind közönségesen, — mondá Kompolti uram, megemeltvén kalapját, s indult tovább a portája felé, mely az első porta volt a Hódieziusé telke mögött.

— Ejnye de siet szomszéd uram, — mondá a szép menyecske illedelmes köszönés után, — épen kegyelmedet szapultuk.

Az asszonyok összeijedtek. Ez a szeles asszony még kitálatja sorra, hogy ki mit mondott. Lesz itt ne-mulass mindjárt.

Csodálatos módon a bíró szemöldöke most az egyszer nem rándult össze, mint máskülönbön szokott, — hanem megállt s barátságosan fordítá arcát a pajkos asszonyka felé.

— Engem? és miért? — kérde.

Jaj csak jutna az eszébe annak az asszonnak valami tisztességes föllentés — gondolak magokban a megijedt asszonyok s szorongva lesték, hogy ugyan mit fog mondani? Jaj csak lenne esze!

Az pedig egész közel ment bíró uramhoz s az asszonyok nagy rémületére még a dolmánygombját is megfogta, s aztán kérlelő, behizelgő, de azért csintalan hangon mondá:

— Biz én meg is mondanám kegyelmednek, hogy miért, ha megigérné, hogy — meg nem harap.

— Ejnye, hát-olyan emberevő kannibálnak tartasz te engem? — kérde a bíró s nem állhatta meg, hogy az asszonyok nagy csodálkozására, el ne mosolyodjék. Hallatlan, a bíró mosolyog!

— No hát ha úgy van, hát biz én kimondom. Arról volt itt köztünk a szó, hogy —

Az asszonyok szorongása a legmagasabb tetőpontra hágott. Hogy szerettek volna most másutt lenni valahol.

— Nos, hogy? — kérde a bíró.

— Hogy miért is nem házasodik meg bíró uram.

Jaj! Lecsapott a mennykő. A halálra rémült asszonyok nem tudták hova lenni ijedtükben. Az a meggondolatlan asszony! Annak aztán érdemes valamit mondani! Mi lesz ebből, mi lesz ebből?

Hát az lett, hogy bíró uram se nem ütött szét maga körül a hatalmas két karjával, se haragos lángokba nem borult — mint a hogy várták, — de még csak el se komolyodott, hanem szépen gyöngéden megfogta a kezével a menyecske állát, ki merészségétől maga is megijedve lesütött szemmel állt előtte, felemelte fejét s kényszerítette, hogy a szemébe nézzen. A menyecske jól láthatta, hogy azokból a szemekből nem lövelnek mennykővek.

— Hogy én mért nem házasodom? — kérde a bíró tréfásan — hát hűgám csak azért, mert hogy im téged elviit az orrom elől az a fránya Hódiezius. Hát azért.

Kompolti uram megbillentette a kalapját s odább ment.

Az asszonyok pedig körülvették Hódieziusé asszonyomat.

— No neked ugyan megadta! No te ugyan kikaptad a magadét! No téged ugyan letromfoltak! Hát kellett ez neked? Mondtam ugy-e, hogy ne köss ki vele, hahaha — hihíhi, s volt aztán nevetés és vihogás, hogy a szegény Hódieziusné azt se tudta, hova legyen szégyenletében.

Az asszonyoknak jó kedvök szottyant, hogy ily szerencsés megoldást nyert a kényes helyzet, s tréfálózta, nevetgéltek, mint a kinek a szíveről mázsás kö hengerült le.

Csak a pajkos menyecske lett kevésbbé hangos. Mintha az ő szívet nyomná az a sok kö, a mi a többiekéről lehengerült.

(Folyt. követe.)

Székely leánya.

(Gyulay László rajzához.)

Hát te kis lány mit tévővazol azon a fakilicsen? Oly búsan állsz ott a kapujtó küszöbén, mintha kiadták volna az utat, s többé oda vissza se térhetnél. Mintha csak azt a dalt zokognád magadban

Iszen hozzád kapu-zábé!
Nem járok én rajtad má' bé.

Pedig dehogy, a kis lány csak a kutra megy, mint félig felfordított üres korsója mutatja, s csak úgy elgondolkodott valamin, s úgy fejeztette kezét az iratos kapu fakilicsen.

Iratos kapu? mi az?

Emberi hiúságból s isteni félelemből vegyült régi szokás az, a mi Erdélyben, a szászoknál s a székelyeknél ma is megvan, hogy minden épületükre, házra, kapura, felmetszik vagy felírják az építő vagy építető nevé, az építés idejét s isten oltalmába ajánlják valamely kegyes mondással az épületet.

Ez csak egy egyszerű, faoszlopokból farragott, zsindeletetősévéll ellátott s deszkával bevont házi kapu, vagy inkább „kis-ajtó“ — de azért ne hiányozzék rajta azok neve, a kik építették!

Pedig a rajta levő irások egész családi genealogiát tárnak elénk. Egy becsületes székely embernek, Ferencz uram volt a vezetéki neve, egy fia meg egy lánya maradt; de csak egy háztelek a kettő számára. A fiut hívták Ferencz Istvánnak, a leányt pedig Ferencz Annának. Amaz megházasodott s elvette Dávid Évát, emez férjhez ment Varga Györgyhez. És most már két család lakott az egy udvarban. Ugy látszik sokat nyitogattak a régi kis ajtó, hogy elromlott s újat kellett állítani helyette. Miért, miért nem, hogy s hogy nem történt, de nem a férfi-, hanem a nőtestvér s férje állították azt; legalább elől az ő nevök áll: „Állította Varga György és nője Ferencz Anna“ — s csak a felállítás ideje, 1873. május 24-dike után — oldalaslag jegyezve a másik házaspár neve: „és Ferencz István és Dávid Éva.“

Hanem a kapu homlokzatát, a szemöldök-fát egy böles és kegyes mondás emlékezetre méltó szavai foglalják el:

„Békesség az bemenőknek,
Idésség az kimenőknek!
Ember halando,
És kapu romlando,
Az isten maradandó.“

a mi bizony szép kapuállás s méltó volt, hogy a két kised kereszt oltalma alá helyeztessék s a bejövőknek mindig szemek előtt álljon.

De a mig mi ezeket elbeszeltük, az a kis lány mind csak ott áll, gondolkozva, búslakodva, a kilicsen tévővázva. Ugyan min gondolkozhatott így el! Talán azon a nótán jár az esze, melyet a napokban hallott, s mely épen olyan, mintha csak ő róla dalolták volna. Csintalan kis dal, még most is a fülében cseng a dallama:

„Be szegénylős a kis leány,
Kis legényre gondolt talán
S kipirult az orozája,
Mint koblán a rózsája.“

Hej, ha az a hamis legény csakugyan arra gondolt, a mit a jó isten adjon, hogy azon a

csifra kisajton násznagyokat küld az ő apja házához: mit mondjon ő akkor!

Mondd meg kis lány, a mit szíved érez; addig pedig indulj, siess, hozz vizet a kutról, mert ha szüled kitekint a kis ajtón, hogy jöss-e már, s még mindig itt talál: majd lesz neked ne-mulass!

— á — r

Az Alpujarrák Andaluziában.

Spanyolország déli részén, a szép Andaluziában, közel Granadához, a mórök egykori székvárosához, rendkívül szép és regényes hegyvidék terül el, a melyet az ottani lakosok *La Alpujarra*-nak neveznek. E táj szépségeiben gazdag hegyvölgyes vidék az egész Spanyolország egyik legérdekesebb s mindamellett mégis egyik legismeretlenebb része. Davillier bárónak és Doré Gusztáv híres francia festőnek és rajzolóknak köszönhetjük, hogy a mór nagyság és dícsőség e színterét a művelt világgal közelebről megismertették; az előbbi érdekes és valóban élénk leírásával, Doré pedig remek rajzójával, melylyel az Alpujarrák több vezetes táját megörökítette. Az Alpujarrák örök zöld síkságai és völgyei s alig megközelíthető hegyei Granada meghódolása után még nyolcvan évvel is elkeseredett harcoknak volt színhelye a spanyolok és Granada utolsó arab lakói között. A spanyolok minden áron el akarták foglalni hazájoknak ez utolsó zugát, mely még az Afrikából jött müzümán ellenség kezében volt; a mórök pedig oly elkeseredettséggel védelmezték e kis földdarabot, melyhez hasonlót a történelemben csak keveset találunk; oly nehezen tudták megválni attól a földtől, melyet méltán tekinthettek hazájoknak, minthogy őseik majdnem nyolcz századon át nevezték azt magukénak.

Az Alpujarrák neve alatt egy meglehetősen nagy terület értenek, a mely részben Granada, részben Almeria tartományhoz tartozik, s melynek egész területe keletől nyugotig, Motristól Almeriáig, husz mérföld hosszú s a tengerparttal egészen párhuzamosan terül el, északról délig pedig 12—15 mfd széles, minthogy a Sierra Nevada hosszú hegylánczától a Földközi-tenger partjáig terjed, a mely épen átellenben van Afrikával. E vidék neve, mint mondják, Ibrabim Alpujartól származik, a ki az országba rontott arabok egyik fővezére volt; de valószínűbb, hogy e név az arab Al bug Sharra név elronctása, mely füvekkel és legelővel borított hegyseget jelent. 1490-től kezdve, mikor Bazat a spanyolok bevették, a katólikus királyok az Alpujarrák egy részét is elfoglalták, de a fekezhetetlen hegyi lakókkal, kik folytonosan lázongtak, ugyancsak meggyűlt a bajuk. Granada eleste után alig néhány évvel, 1500-ban és 1502-ben új lázadás tört ki s annak leverésére Ferdinánd és Izabella Alhendinnél egyesítették seregeiket. Amde a vállalat szerfölött veszélyes volt; a hegység minden bokra mögött ellenség rejtőzött és az egyesült spanyol sereg csak roppant áldozatok árán tudták legyőzni a szegény mórakat.

Az Alpujarrák területe igen szép, vadregényes tájakban szerfölött gazdag. Ily nagyszerű tájképet tár elénk Doré Gusztáv mellékelt rajza is, mely az ugynevezett Barranco de Poqueirát tünteti föl. Ugy nagyszerűen borzadt hely az, melyet a képzelem is csak ritkán alkothat: egy szűk sziklavölgy végén, mely két falmeredek és magas sziklaesücs között nyílik szét, roppant örvénytátong, melynek még látása is szédülést okoz; a sziklaesücsök fensikjai fölött, majdnem rájuk telepedve, sötét felhők gomolyognak, melyek mintegy boltozatot képeznek a szűk sziklavölgy felső nyílása fölött. Doré nem állhatta meg, hogy e sötét, borongós képet albumába föl ne vegye, s mint a mellékelt rajz mutatja, szándéka pompásan sikerült is.

Övszerek a földrengés ellen.

A földingások egy idő óta ismét gyakrabban kísértének Közép-Európában, de azok nálunk sokkal gyengébbek és kisebbszerűek, mint a délebbre fekvő tartományokban. Jelenlét, hogy földrengés van készülöben valahol, vagy hogy itt-ott már érezhető is, nem nagy mesteriség s nem is egyéb, mint mesteriség; de borzasztó hatása és következményei alól kivonni tudni magunkat — ez már művészet.

STROGOFF MIHÁLY UTAZÁSA MOSZKVA-TÓL IRKUTSKIG.

VERNE LEGUJABB MŰVE.

KILENCZEDIK FEJEZET.

Két part közt.

Este nyolcz óraker teljes sötétség borította el a láthatárt; az új hold ez este nem kelt föl s különben is fénytelen tányéra egy sem világhatna volna meg az éjt. A folyó közepén uszva, a tutajról a partok nem látszóttak; de ez csak elősegítette utazásuk sikerét, mert így őket sem lehetett észrevenni, ha metálan ellenség tartotta a partokat elfoglalva. Egyébiránt még eddig nem lehetett a tatárok ittlétének nyomát észre. Nem is volt valószínű, hogy a folyót elzárnai szükségesnek tartásák, miután erről az oldalról orosz csapatot egyáltalában nem várhattak.

Egyébiránt a mit a tatárok elmulasztottak: a folyam elzárását, azt nem sokára a természet volt teljesítendő. A mint az est éjre vált, a fagy egyre növekedett. A jég nagyobb és nagyobb táblákba kezdett összeveredni s a víz egyre lassabban mozgott feléle.

A tutajon magán teljes csönd uralkodott. Az ima és szenténekek is elcsöndesedtek rendrendre. Az utasok nagy része, beburkolózva, ha volt mibe, álomba merült, vagy legalább rajta volt, hogy elallassék. Csak az öreg kormányos és a rudas emberek őrködtek a tutaj orránál s igyekeztek a nagy jégtáblákat távol tartani, nehogy a gyöngö faalkotmányban kárt tegyenek. Maga a jégmenés is, ha egészen össze nem áll reggelig, elősegítette észrevétlen meneküléseket, mert a tutaj is úgy uszott a setétben alá, mintha szinte csak jégtábla volna a többi között. Itt-ott a setét felhőmálya világult, a mikor a távolból egy-egy égő falu, vagy erdő fénye világította meg a messzi láthatárt s egész ideig vetette fénye gyöngébb visszazugárzását.

A hideg irtózatos volt, s az utasok, minden enyhely és oltalom nélkül, kegyetlenül szenvedtek miatta. Strogoff karjaiba vette Nadiát, hogy megóvja a megfagyástól, minthogy a leánykán, a kiállott sok fáradság és izgalom után mély álmot vett erőt.

Jolivet Alcide és Blount Harry urak is, köpenyeikbe burkolózva, hallgattak s csöndes elmélkedésbe merültek a fölött, mily érdekes, és eminenter drámai a helyzet, melyben vannak. Végre lefeküdtek a tutajra s ők is megkisérték: ha elaludhatnak.

A mint így feküdtek, Jolivet Alcide karja egyszer lesikult a tutajról s karja a vízbe ért. Feltűnt neki, hogy a víz oly sűrű és sikos, mintha olaj volna. S a mint kezét arcaához emelte, a szag meggyőzte, hogy nem csalódott: egy neme a naftának vagy kőolajnak uszott, elterülve, a víz felületén.

Ázsia e részében a nafta-források a leggyakoribb jelenségek közé tartoznak. A talaj minden partján bugyborekólnak fel s számtalanszor okoznak talaj-égéseket. A Bajkál-tó fenekén is számtalan ily nafta-forrás van, melyek időről időre oly bővséggel adják fel a kőolajat, hogy az a víz felületén elterjedve, nagy részét befogja annak, mert mondani sem kell, hogy a víznél könnyebb levén s a vízzel teljességgel nem vegyülvén, így uszik fenn.

Tagadhatatlan, hogy Jolivet Alcide e fölfedezése még drámaiabbá tette a helyzetet. Most már csak egy véletlenből, vigyázatlanságból vagy gonosz szándékból elegendő egy elszórt szikra kellett, hogy alattok lángba boruljon a víz színe s ők, tutajostól és mindenestől, a leg-

borzasztóbb pokoli tűzben égjenek össze. A francia közölte észleletét angol kollegájával, de elhatározták, hogy nem szólnak felőle senkinek. A tutajon semmi vigyázatlanságtól nem lehetett félni: de a két part felől egyre szaporábban feltűnő égésektől annál inkább. Ezek ellen azonban nem használt volna semmit, ha a tutajon utazókat felverik s eljlesztik is a rémhirrel.

E közben a tutaj csöndesen uszott aláfelé, a jégtáblák között, mintha maga is azok egyike volna, észrevétlenül. De a parton eddigelő nem is tűntek még tatárok föl.

Este tíz óra felé setét alakok látszóttak mozogni a jobb parton — s a jégtáblákon. Először azt hittek: tatárok; de ordításaik csakhamar elárulták, hogy farkasok. Egész csorda volt. Éhségtől és hidegtől hajtvá, végső dühbel rohantak a tutaj felé, melyen, a vadakkal köz éles szaglással, megérezték, hogy emberek vannak. Ez az ellenség még félelmebb volt, mintha tatárok törtek volna rájuk. A csatát velök nem lehetett visszautasítani, mert ez éhes és elkényszeredett vadak a legdühösebb kétségbeeséssel vetették magokat vélt martalékaikra. De a tutajon levők sem hagyták magokat s teljes erővel védelmezték életüket. Ki ruddal, ki bottal, a kinek volt késsel vagy egyéb fegyverrel állottak ellent a farkasoknak. Strogoff maga is, vak-sága daczára részt vett a védelemben. Féloldalt fekvé a tutaj szélén, a mint egy farkas közeledett, azonnal belemerítette kését s csodálatosan eltalálta mindig és egyet sem hibázott el. Azonban akárhányat elejtettek, mind új meg új csoport jött e kétségbeesett vadállatokból, mintha egyáltalában nem akarna vége lenni . . .

A helyzet egy váratlan fordulata vetett véget egyre tóduló ostromuknak. A farkas csak setében mer támadni s egyszerűen élénk világossá öntötte el a láthatárt. Erre a farkasok visszahúzódtak, nem csak a tutajtól, hanem a jégtábláktól is és ismét a folyó jobbik partjára vették magokat.

A világosság, mely elűzte őket, a balparton levő Poskavszk nevű mezőváros égéséből származott. Itt már a tatárok működtek. A kis városka fenőfaházai gyorsan és nagy lánggal égtek, s ha lett volna, ki oltsa, sem lehetett volna egyet is megmenteni belőlök. A szikrák egész tömegekben sziporkáztak szét rólók, de szerencsére a szél a víz felől fújt s így nem erre hozta a tüzet, hogy attól a fenneszó naftaréteg meggyulhatott volna.

Az óra már tizenegy volt. Az éj hideg; a fagy egyre jobban-jobban kezdette megfogni a jégtáblákat, ugy hogy helyen-helyen alig mozgottak már. A tutaj lassan haladott; s többé telt egy félóránál, mig az égő várost egészen elhagyták s a láthatár ismét homályba kezdett merülni. Éjjel tájt ismét teljes setétség fogta oltalma alá a tutajt és a rajta menekülőket. A tatárok ugyan ott voltak, fel s alá mozogva a két part hosszán, de a vizen uszó setét tömegek között lehetetlen volt a tutajt a jégtábláktól megkülönböztetni. Minthogy azonban a jegek egyre jobban összeverődtek s a víz alig-alig mozgott már, erősebben hozzá kellett látni a jégtábláknak rudakkal való szétválasztásához s közöttök rés töréséhez a tutaj számára. Mindamellett is a helyzet egyre súlyosabbá vált.

Strogoff ekkor Nadia fölé hajolt s halkán kérde tőle.

— Kész vagy-e, Nadia?

— Mindenne, — felelt a leány.

Néhány verstnyire még, ha nagy bajjal és küzdelemmel is, haladhattak. A jégtáblák nem voltak teljesen összefagyva s a rudakkal még sikerült, annyira-mennyire, szabad utat nyitni közöttök. De már maga a haladás lassúsága is

aggasztó volt. Az éj csak néhány óra még; s ha hajnal előtt Irkutskba nem érkeznek: ki nem kerülhetik, hogy napvilággal a két parton eziről tatárok kezébe ne essenek.

Egy órakerék után a tutaj megállott. Mintha csak megfeneklett volna. Oly pontjára érkeztek az Angarának, hol nagyon össze van szorulva két partja közt. A jég itt teljesen megtört, a táblák egymásra toldták fel, s a víz folyása egészen megállott. Beékelve a jeget közé, a tutaj végkép mozdulatlan volt. — Öt-száz lábálaláb a víz ismét kiszélesedett s ott csaknem egészen tiszta és jégtelen volt folyása. De a tutaj oda már nem juthatott el! Csákyák, feszítő vasak, csákányok s egyéb jégvágó eszközök teljes hiányában, a menekülők mit sem tehettek a jégtorlat ellen, meg sem kísérhették a szabadulást.

Most egyszerre puskalövések hallatszottak, előbb a jobb-, aztán a balparttól. A tutaj, s hogy emberek vannak rajta, föl volt fedezve — s a lövésekkel a tatárok üdvözölték a menekü-

— Jöszte! szolt most Nadia. S egy nagy jégtáblán foglalt helyet a vakkal. Egy pár rugás, és a jégtábla elvált a többtől s halkan suhant alá a folyón.

Félórát gyorsan haladtak. A zaj, a puskalövések, a tutajon levők küzdelme — mind elhalt a távolban mögöttük. Ők e libegő s minden perczen felfordulással vagy alamerüléssel fenyegető jéglapon, az élet és halál — mint két part közt — usztak tovább. A hajnalig pár óra volt még s ez alatt el kellett érniük Irkutskot — vagy soha!

Stroff Mihály összeszorított fogakkal, hegyezett füllel, egy hangot sem szólva kuporodott a jégtáblán, szorosan magához vonva Nadiát, nehogy egy meggondolatlan mozdulat elveszíttesse velök az egyensúlyt, — s azzal az életet.

Hajnali két óra tájt egy sor földi csillag tünt fel a láthatáron. A jobb parton az irkutskói házak lámpái világítottak; a balon a tatártábor őrüzei.

Az öreg kormányos és a rudas emberek.

Jégdarabról jégdarabra kapaszkodva.

STROFF MIHÁLY UTAZÁSA.

lőket. Néhányan meg is sebesültek, bár a setében a lövések csak találmra történhettek.

Most Stroff ismét Nadiát szólította: „Jer“ — s megragadván kezét magával vonta.

— Át kell hatolnunk a jégtorlaton, mondá halkan a leánynak. Vezess, de távozásunkat senki észre ne vegye.

Nadia szótlánul engedelmességet. Csöndesen sikultak át az összeroldott jegeken, majd — a hol a torlódás gyűrűlni kezdett, — jégdarabról jégdarabra kapaszkodva haladtak tovább a mély setéségben, melyet csak egyes puskalövések villámhasonlatok olykor-olykor. Körültök is jégeső módjára hullottak s kopogtak a jégen a golyók, de szerencsére egy sem sértette meg.

Tíz perc múlva elérték a jégtorlat alsó szélét. Az Angara vize tisztán folyt innen alább. Egyes jégtáblák váltak el csak, lassan a többtől, és sikultak tova, lefelé a vizen.

Nadia most értette meg, mit akar vakmerően megkísérteni Stroff Mihály: egy jégtáblán uszni tovább, tutaj helyett.

Közel voltak céljukhoz. Először dobogott Stroff Mihály szive nyugtalanul. . . . Alig egy fél verstnyi távolság választotta el Irkutsktól!

— Végre! mormogá magában Stroff.

E pillanatban Nadia éles sikoltást hallott.

E kiáltásra Stroff fölegyenesedett a jégtáblán, mely ingadozott alatta. Kezét kinyújtotta — vissza felé, a merről jöttek a folyón. Areza, a ráeső kékes fény világításában, iszonyu kifejezést öltött — s ekkor, mintha a világosságtól ismét visszanyerte volna látását, felkiáltott:

— Oh! az isten is ellenünk van!

(Folyt. következik.)

Egyveleg.

„Egy darab vas értéke. Hogy a vas értéke mily nagy mértékben változik a szerint, a mint azt különböző ezélokra dolgozzák fel, a következő adatok, melyeket egy francia lapból vettünk át, eléggé tanúsítják. Például egy darab vas, mely földolgozatlan állapotában egy frankot ér meg, lopat-

kókká földolgozva 3 frank, bármint durvább kézi szerszámmal földolgozva 4 frank, tükké alakítva 75 frank, késekkel földolgozva 90 frank, tollkésekkel vagy borotváká készítve 700 frank, csatokká vagy gombokká földolgozva 900 frank, aczélszerekké földolgozva 2000 frank, s végre órákba való rugókká alakítva 50,000 frank értéket képvisel.

„Óriások sírjai. Rügen szigetén, a sassnitzai tengeri fürdőktől nem messzire, apró halmok alatt három sírt fedeztek föl, melyekben állítólag óriások nyugosznak örök álmukat. E tumulusok (Kunhalmok, mint nálunk nevezik) közül az első, bár kettős kökoronával volt körülveve, a mint látszik, már feltörték és kiürítették. A másodikban buza és más gabonánem őrlésére szolgáló köteknőt találtak, milyenek a malomkövek föltalálása előtt voltak használatban. Ebben a köteknőben egy rendkívüli nagyságu fiatal leány csontváza volt végig fektetve. Végre a harmadik sír hatalmas kőgúlából állt, melynek kövei kőmivesmunka módra voltak egymáshoz illesztve és melyben félholdalaku diadémot, továbbá egy hajtűt és karpereczet találtak; e tárgyak bronzból s meglehetősen művészi tökélyvel voltak készítve.

— Katholikus czár. A „Civitta Catolica“ azt

A papirgyártás.

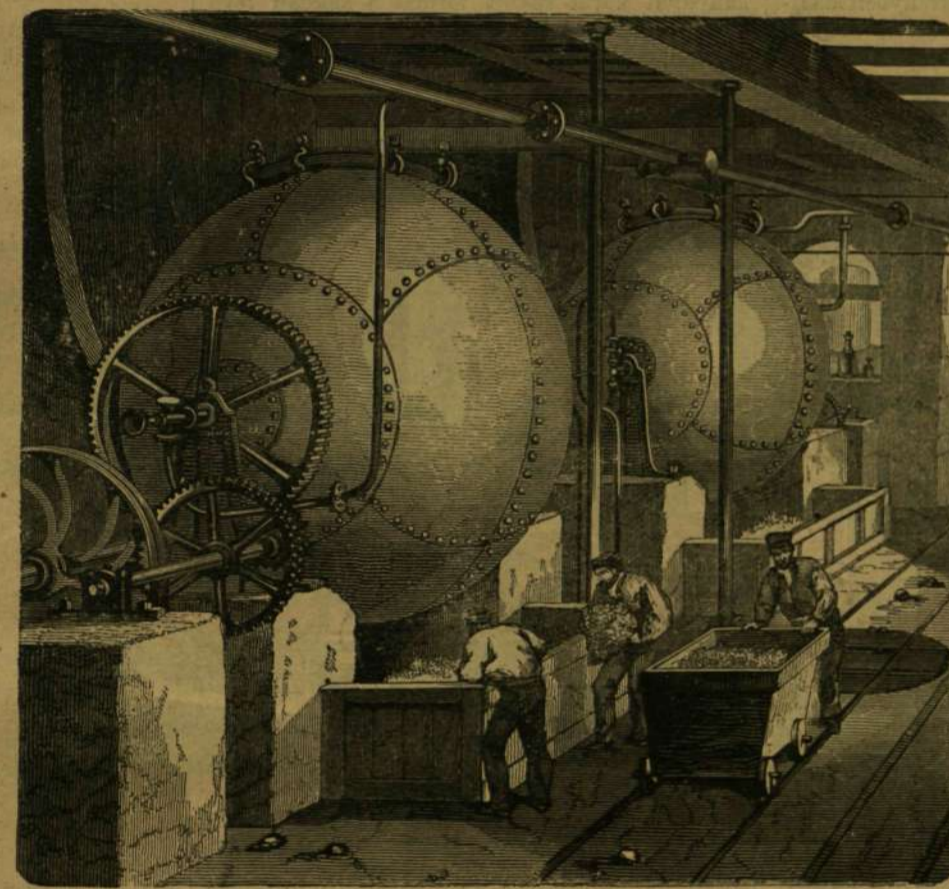
(A „Találmányok könyve“-ből.)

„Én nem hiszem“, mondá Gladstone az angol parlamentben elmondott egyik beszédében, melyet a papiradó előlrése érdekében tartott, „én nem hiszem, hogy a tisztelt gyülekezet kimerítő képetet alkot magának arról, mily sokszorú alkalmazásban van a papiros és a papiranyag. Minden alakban előfordul. Hatvan-kilenc iparág jegyzéke van kezemben, melyekről jó leve senki sem tenné föl, hogy azok egyáltalán és hogyan alkalmazzák a papirost. Használja azt a sörkötélműves, ki annak anyagából mesterséges tagokat készít; a meszelató-műves, a cipész, nyerges, kalapos, a fénymázos árúk készítője, a porzellángyártó; csinálnak belőle babákat, aztán meg hajókat és theakannákat — és sok egyebet, a mit föl nem sorolhatok. Egy gyáros annak lehetőségéről biztosított, hogy készíthetni papírból butorokat, sőt egyenesen ajánkozott, hogy kocsikat készít papírosból, ha ennek anyagát fölmentjük az adó alul. Egy másik gyárostól azt kértem, mily iparágak használják a papirost nyers anyagul, és a helyett, hogy felelt nekem, fölkiálta: „Kicsoda jelölhetné ki határát annak, hol kell a találékonyságnak és szellemes alkalmazásának megállapodnia, különösen mikor látjuk, hogy a kausuk, bár engedékeny és lágy, kevés előkészítés után keményebb és ellentállóbb lesz a fánál.“ — Én csak ma reggel tudtam meg, hogy papirosból hordókat készítenek, melyeket kátránnyal vonnak be, és hogy az ily hordók 300 fontnyi nyomást viselnek el egy négyszöghüvelyken. E részletek elég érdekesek, s midőn az önök figyelmét föl hívom rá, teszem azért, hogy bebizonyítsam, hogy a papiradónak eltörése határozott eszköz új műiparágak felkeltésére.“ — Az angol államférti pedig e példák körébe még csak nem is vonta be azt a nagy és fontos mezőt, a melyen a papiros nélkülözhetlenné vált, vagyis az írást és a sokszorító művészeteket. Mily nagy számu levél, börvény, hírlapjelentés, hirdetés, számla és való jó mindennap forgalomba, melyek majd mindenike egy iv papírt vesz igénybe. A fenyképírás, könyomás, fametszés, rézkarc stb. — papir nélkül nem is léteznének. Papírt használunk a mesterséges virágok készítéséhez, a legkülönbözőbb árúk és tárgyak csomagolásához, papírszöngyeggel fődik be a szobák falait, sőt papírral már ruházkodunk is. Hát még a temérdek könyv, mely évenként megjelenik?!

A papir történetéből megemlítjük, hogy készítéséhez anyagul szolgált előbb a papyrus-pálma levele, ez idővel felváltotta a kecske- és juhborból, ritkábban kuty- és számborból készült pergamén, majd megkiszorította ezt a 11-dik században a gyapotpapír. Az Ázsia legkeletibb részében jeleskedő chinai nép volt az, mely már 2000 év előtt, és talán már korábban a nyers gyapotból kölyükkel való törés-zuzással és egyéb kezeléssel oly papírt állított elő, mely mai papírunk anyagához hasonlított. A gyártás e neme idővel kiszármazott a külföldre, és a 7-dik században Samarkand Bocharában fő gyártóhely volt, melynek áruzeikét már a földközi-tenger-melleki országokban vásárolták. Időjártán Damaskus sajátította el ez iparágat, és a gyapotpapírt innen elneveztek charta damascenának, mondták charta euttunea vagy bombycinának is. Nagyon valószínű, hogy az arabok a meghódított Samarkandban eltanulták gyártását. Legelőbb ők voltak azok, kik Spanyolországba hozták és állítólag itt tették a tökéletesítésére vezető első lépéseket, minthogy a spanyolok állítása szerint egyrészt itt alkalmazták az anyag

feldarabolására malmokat, másrészt itt vegyítették belé legelőbb rongyokat, még pedig lenből valókat. Annyi bizonyos, hogy a rongyok felhasználása igen korán vétetett szokásba ez európai gyárakban. Erre könnyű is volt rájönni, mert a rongyhoz majdnem ingyen jutottak, míg nyers gyapotot jó pénzben távolról kellett hozatniok. Meglehet, hogy a rongyokat ugy használták fel, a hogy a véletlen összevissza keverte, s minthogy csakhamar észre kelle venniök, mi szerint a papír anyaga vászon hozzájárultával nem válik rosszabbá, hanem jobbá: természetes, hogy elsőbbséget adtak a vászonnak, vagy egészen tiszta vászonpapírt készítettek. Ha a dolgok folyama a rozsról így fejlődött a jóra, ma ugyanazon uton mi hátrafelel megvünk, mert a gyapot, melyet egykoron a vászon határozottan megvert, mai papiranyagunkban egyre felülke-rekedik.

A mai papirgyártás alapanyaga a rongy, mely nemzetgazdasági s kereskedelmi tekintetben, azonfölül a tudományra és a polgári életre nézve oly nagy jelentőségre vergődött, hogy inkább a selymet nélkülözhetjük mint a rongyot. Olyannyira keresett czikk, hogy a szükséglet már nem is fődözi. Pótlása után kellett járni, melyet a fa- és szalmaanyagban meg is találtak és a nagy közönségnek be kell érnie azzal, hogy pillanatra szánt ezélokra, minök a

PAPIRGYÁRTÁS: A gömbalaku lúgzó.

hírlapok, falragaszok stb. fa- és szalmapapíron elégtették ki.

A rongyokat a papírmalomba vagy gyárba rendszeren összevissza keverve vagy legelőbb csak nagyjából osztályozva hozzák; az első dolog tehát a *fajtázás*. Mennél több gondot és figyelmet fordítanak erre, annál több és egyenletesebb papírfajta kerül. Vannak gyárak, hol 30 fajta rongyot különböztetnek meg, másokban kevesebbet, a szerint hogy finomabb vagy durvább papiros készítésével foglalkoznak. Minden esetben azonban külön kell választani a fehérét és színeset, a gyapjuból, gyapotból és lenből valót, a durvábbat és finomabbat, fehérítettet és fehérítetlent.

A fajtázással több-kevesebb egyidejűleg megy végbe a rongyok feldarabolása egy asztalon szilárdan és fennálló kaszaszerű késen, melynek élén a két kézre fogott egyes rongydarabokat végig húzzák. E közben minden nem oda tartozó részt: varrást, beszegést, gombokat s többilyeket levágják és eltávolítják. Ezzel kapcsolatosan meg tovább felaprózzák 3—5 centimetryi darabokra, vagy pedig e dolgot ráhagyják egy víz által hajtott gépre: a *rongyvágóra*, mely oly alkotásu mint valamely nagy olló vagy szeoskavágó; hatása is olyan. Általában a szabad kézzel való felaprózást, bár a rongyvágó kézimunkának megtakarításával jár, inkább szeretik

alkalmazni, mert a részletek jobban szembe tűnnek, a felesleges részek könnyebben eltávolíthatók és a fajtázás körül előkövetett hibák meg elháríthatók.

A rongyokra rendszerint nagyon ráfér a *kitisztítás*. Ez a felaprózás után következik és pedig előbb száraz, aztán nedves módon. Közönségesen már a feldarabolás alatt szitára vetik a rongyokat, és az erdművi rongyvágó szintén zakatoló szitára ejti azokat; az alapos és száraz tisztítás azonban csak az ugynevezett *rongybontón* megy végbe. Ez áll egy nagy nyolcszögletű dobból, melynek sodronyrácsozatu falai vannak. A rajta átmenő tengely egy rakás fabotfal van megtűzelve, melyek majdnem a dob faláig érnek. A tengely és dob forog, az előbbi azonban sokkal nagyobb gyorsasággal, és elképzelhető, hogy így a belédobott rongyok igazában elveretnek.

A *nedves* módon való tisztítás a körülmények szerint több-kevesebb hathatósan történik. A tiszta rongyoknál elég, ha hideg vízrel kimossák. Rendesen azonban oly állapotban vannak, hogy több óráig lúg- n kell főzni. Finom, kevesebb tisztítatlan rongyokhoz elég ha szikós keverünk hozzá; közép fajtához még több vagy kevesebb égetett meszet adnak, mi által a szikós maróvá lesz; a legdurvább rongyokat végre csupán meszlében főzik. Főző edényül vagy egyszerű vas kázan vizet használunk, melyben vizgöz hat közre. Egy hengerkazánba vagy gömbölyű dobba (l. a melékelt képet) beléteszik a rongyokat, rá bocsátják a lúgot, és miután a töltőszád kellően el van zárva, egy megfűrt csapó árt gőzt bocsátanak a gőzkazánból, mely a tömeget felforraltja; a gőz feszítése által a rendes forraló hőt felülmúló hőmérsék idézhető elő. A gőzgép a gőzle alatt lassan forgatja a gépet, mi nélkülözhetőve teszi a zurbolást, keverést, a mi pedig az álló kazánoknál elkerülhetetlen. Hogy a főzés vagy gőzölés után a rongyokat vízzel meg kell öblögetni, természetes.

A főzés által a tisztításon kívül még két más cél van elérve, s pedig annál inkább, mennél erősebb lúgot használtak; t. i. a színes és szürke rongyok jobbadán megfehérítettek, ugy hogy majdnem fehéreknek mutatkoznak, s továbbá a rostokat a lúg láthatólag megpuhítja s porhanyítja, ugy hogy a következő fehérítési folyamat lényeges előkészítést nyert, másrészt a foszlátat meg van könnyítve.

Régebben a rongy szétfósztására és péppé való átalakítására sajátos eljárást követtek; a rongyokat halomba rakták és vízzel átáztatva erjedésnek és rothadásnak engedték át. Ez által a rostok természetesen elveszíték tartósságukat; sőt gondatlanban eljárás mellett az egész tömeg tönkre is ment. Ma már a rothasztást nem igen alkalmazzák, és ugyanez mondható az egykori aprózógépről, a *pépmalomról*, melynek munkáját most a foszlató-gép sokkal gyorsabban végzi. Az ily pépmalomban vagy zuzóműben a nehéz fa-kötések egész sora működik, melyeket egy bütyögördőly emelint meg, s melyek saját súlyuknál fogva beesnek egy váluba, melyben a vízzel fölkevert rongyok vannak összehalmozva. A kötéseket vassal vannak talpalva és sárgaréze lemezekre zuhannak le, melyek a válu fenekébe vannak beeresztve. A munka alatt folytonosan víz foly a váluba, mely alul egy finom szitacézén át ismét elfoly. Így tehát a szétfósztás mivelete közben a rongyok egyszerűen meg is mosatnak. Ez egyszerű gépezet hatása azonban oly lassu, hogy 16 kalapács csak 24 óra alatt bir egy mázsa rongyot feldolgozni. Innen van, hogy oly kisebb papírmalmokban is, hol a gyártás kézi munkával megy végbe, a foszlatógépet használják. Ez

egészen más elv szerint működő gép, mert a míg a kótis-mű a fosztást ütés által idézi elő, a foszlatógép éles fém-élek végzi a szétfosztást. Igaz, hogy ez oknál fogva az utóbbi rövid-betű rostu, tehát kevésbé egyváltó pépet ad, miért is a régebbi papírok szilárdságát s ellentállási képességét mai napság már nem igen érik el.

Foszlatógép van kétféle a szerint, hogy felpépet vagy egészpépet készítenek rajta. A rongytömeg előbb a *felpépes foszlatógépen* megy keresztül, melyben félig lesz péppé, mire teljes megörlése céljából az *egészpépes foszlatóba* kerül, melyben a henger köré tűzdelte pengék a rongyokat foszlányokká tépik.

A felpépes rendesen 2—3 óra alatt kész és vízből s foszlányokból álló kását képez; a foszlányok azonban még meglehetősen hosszúnak és durvák. Teljes szétbontásukat előidézni: már most az egészpépes foszlató dolga, a melybe a pépet azonnal beleocsátják, ha nem akarják előbb még fehéríteni. A *fehérítést* vagy *chlormészoldattal*, vagy gázemű chlorrall végzik. A chlormészoldatot mindjárt a felpépes foszlatóba lehet tenni, és ekkor meg van nyerve a fehérítésre külön szükséges idő. Azonban e módszerrel a fehérítés nem oly teljes, minthogy a foszlányok még nincsenek igen elaprózva, miért is a legtöbb esetben a felpépet a foszlatóból leeresztik, és az által, hogy részletes lapokra szétterítetik vagy átligatott szekrényben kisajtolják, megszáradtják a legtöbb víztől, mire a chlorvizes vagy chlorgázos fehérítésnek vetik alá. Az előbbi természetesen ráöntik a fehérítőkádba tett felpépre, letakarják és időközön megkavarással 4—5 óráig úgy hagyják. Kis mennyiségű kénsav hozzáadásával a sikert siettetik, minthogy valamely sav hozzájárulással a chlor teljesebben szabadul fel. Végetül a fehérítő folyadékot lecsapolják és sok viz ráöccsátásával a visszamaradtat is kimossák.

A gázfehérítésnél a felpépet nedvesen és lazán szintén kádba töltik, vagy valamely elzárható fa vagy kőszekrénybe, melybe chlorgázt ömlesztnek, melyet barnaközből és sósavból, vagy barnaközből, konyhasóból és kénsavból melegeg fejlesztnek. A fejlesztés lassan, 4—8 óra hosszú, a fehérítendő mennyiség mértéke szerint történik, mire a szekrényt 12 óra tartamra elzárják és nyugodtan hagyják.

Eddig, az egészpépes teljes elkészültéig, a rongyok feldolgozása a papirgyártás minden neménél ugyanez, de inentul elválik a gyártás régi és új módja. A régi mód: a *merítő gyártás*, mely által a papirt mindjárt ívalakban állítják elő; az újabb: a *gépi gyártás*, mely a papirt 1—2 méter szélességben és tetszés szerinti hosszúságban szolgáltatja, úgy hogy a hosszú papirszalagból a kis izeket csak még azután metszik ki. Nézzük először.

A *merített papir gyártását*. A foszlaton készült egészpépet a rábocsátott vízzel fehér let képez; ez állapotban bevezetik a merítőkádba. Ezek a merítőkádak állnak 1/3 méter mély s 1 1/2 méter hosszú, tojásdad fahordóból, melyet vagy vörösréz feneke alatt rakott tűzzel, vagy vízgözzel fűtenek.

A pépnek folytonos kavarására a kádba egy kavarró van alkalmazva, melyet a papirmalom hajtóereje forgat. Nehétt egy másik hasznos szerkezetet alkalmaznak, a *börczfogót*. Ez esetben egy szivattyú annyit pépet szí fel, mennyire szükség van, de ezt nem a kádba árasztja, hanem egy álló huzalszövedékü üreghengerbe, melyben egy szárnyas tengely forog. Ez kihajítja a pépet a henger szítás falán a visszamaradnak a szítában a csomók és a durvább részek.

A kád körüli munkát két ember végzi, kik egymásnak kezére dolgoznak: a *merítő* és a *rákosó*. Köztük két forma ide-oda jár, akképen, hogy a merítő a rákosónak mindig telimerített formát tol oda és azért egy üreset kap vissza. A formák egyszerű, huzalszövedékek bevont keretek és szövedékek különböző a szerint, hogy

bordázott vagy *velin-papírt* akarunk készíteni. Az első esetben a forma szorosan egymás mellett fekvő sárgaréz huzalokkal van behuzva, melyek más harintosan menő tábban ellőlő huzalokkal vannak átfonva. A merített papírosan ennél fogva rendszerint világos vonalokban látni e huzalok benyomását, s pedig az utóbbiakét jobban, mert magasabban fekszenek. A velin-forma ellenben a szövszövények készült finomabb huzalszövedékkel van bevonva, mely semmi nyomot sem hagy a papírosan. Minden gépen készült papíros e tekintetben egyezik a velinnel. Mindkét formára azonkívül huzalokkal kialakítják a gyári jegyet és egyéb rajzokat, melyek a papíron mint vízjelnek tűnnek fel, és melyek készítése kivált az értékpapíroknál fontos.

A *merítő formák* e szerint nem egyebek szítáknál, még pedig szegélyzet nélküliek, mert ez a merítettnek levevéséhez gátol szolgál. Mindazonáltal a merítésnél mégis szükséges a szegélyzet, ennek utjánmódját úgy ejtették meg, hogy használják ugyan szegélyzetet, melyet a merítésnél ráillesztenek, de mely a merítésnek kezében visszamarad. Világos ebből, hogy mennél magasabb a szegélyzet, a párkányzat, annál több pép meríthető belé, és így a szegélyzet magasságától függ a papir vastagsága.

A kád melletti munka elég egyszerű, mit az is mutat, hogy 12 órai munkaidő alatt 5—6000 ívet merítenek. A merítő (kadaslegény) a párkányval körül rakott formát a kádban levő pépbe részletesen taszítja belé, vízszintesen ismét kiemeli, sajtóságos módon megrázza, hogy a

lik, miután az izeket mindannyiszor „főleserelik“, azaz átrakják úgy, hogy a megfordított rendben kerülnek egymásra.

A papíros a nedvesség maradékát a szítóban veszi el, mely a szellőztetés céljából számos ablakkal van ellátva, és nedves időben fűtetik. A gyárosok télen nagyon szeretik a száraz hideget, mikor is a papírosat *kifagyasztják*, mi által tapasztalás szerint fehérségben nyer; sőt némely gyárosok az ilyenmű természetes fehérítést oly nagyra becsülik, hogy készletbe tartanak pépet abból a célból, hogy télen kifagyaszszák.

Az izeket vagyis inkább a 4—5 ívből álló „fogás“-t lőszóró vagy kokuszdió hancs zsinorokra akasztják szárítani. A papír levevése után rendszeren erős száraz sajtolásban részesül, és erre következik a tisztítás és szemelés sok gondnal járó munkája, a mit többnyire nők végeznek. Ebben a munkában minden ívet egyenként megsemmisítenek s minden mutatkozó göcsöt, szálkát, rostot stb. vakarással eltávolítanak. A rozsdafoltos, elhasadt vagy egyenetlen vastagságú papír a selejtbe kerül. A közönséges papír ezzel annyira elkészült, hogy csak meg kell számlálni és ívszáma szerint csomagolni.

(Vége követték.)

Az írói karzatok.

Fővárosi tárcza.

Mozgékony országgyűlési tudósítók, fontoskodó vezércikkírók s háromszorosan görbült orru reporterek társaságában ülőd meg a képviselőház írói karzatának padját, hogy ismét betekintesz érdemes s érdemtelven honatyáink gyűléstermébe. Itt vannak a vén s az ifjú gárda buzgó tagjai, törvényhozói kötelességüket komolyan vevő „kiérdemült“, s kezdő politikusok, kik emberségesen leszovalják napidíjukat. És sokakat „látunk“, kik — nincsenek jelen. Nem tudom, minő világrendítő dolognak kellene történnie, hogy egyszerű csakugyan ne maradjon hézag a törvényhozók padjain. Talán, ha egyszer az emelvény, melyen Ghyecz Kálmán tisztes alakja ül a parlamenti vita tengerének hullámai fölött — nem ugyan háromágu szigonyval — (de éleshangú csengettyűvel uralgó Neptunként, talán, mondjuk, ha ez az emelvény valamikor szinpaddá alakíthatnák át: lehetne reményünk egytől-egyig helyeiken látni a tisztelt ház

tagjait. A „Kis menyecske“ vagy a „Kis doktor“ pajkos zenéje s dallamos áriái előreláthatólag „zsufolt házat“ csinálnának itt is. Komoly időben tréfálunk, az igaz, de hát a tisztelt házban semmi sem annyira kelendő, mint a tréfa. Tanusokhatik róla Ragályi Nándor is, ki becsülettel lépett — Dobsa Lajos nyomdokaiba. A közjogi ellenzék padjairól rég óta nem hangzott már beszéd, melyet a gyorsíróknak annyi „derültég“gel kellett volna megspékelnie, mint az övét.

A „nagy mérkőzés“ — a költségvetés fölötti általános vita — ezuttal azonban egyáltalán nem birt a kormányhű többség s az ellenzék pártok közti párbajjellegével. A szabadelvű párt championjai ezuttal földhöz szeggett karddal szemlélik a többé-kevésbé sikerült vádgyakokat, melyeket ellenzék oldalról mértek a kormányra.

De ah! elfeledtük Pulszky Ágostot és Tarnóczy Gusztávot, kik harcba vonultak a jobbról, balról s — felalról megtámadt kormány védelmére. Az utóbbi beszéde nem ment az elégszűtlenség jelenségeitől. Mig egyrésztől védszárnyai alá veszi a költségvetést, mely ellen jobbról apró puskagolyókkal, balról ellenben nehéz ágyúvegekkel tüzelnek; másrésztől gyengéd szemrehányásokat tesz a kormányra a kisbirtokosok hitelügyében tanusított huzavonásért.

A pénzügyminiszter az, ki felfogja a vita folyamán költségvetése s pénzügyi politikája

ellen kitört nyilvesszöket, hogy egy kötegebe szorítva dobja vissza később ellenfeleik. Úgyes, fiatal „debatter“. A szavak szinte hadaró gyorsasággal perdelnek le a kajairól. Hosszan beszél, rengeteg mennyiségű szótól idéz, s majd gróf Zichy Nándornak, majd Moccsary Lajosnak mutatja — körmeit.

Szemüregbe csipetített monokivall hallgatja a jobboldali ellenzék vezére a polemikusként előszószédet. Diplomatai merevségű arczán negyedóra folyamán át sem változik egyetlen vonás. Ő előkelő modoru szónok, ki mindig többet sejtet, mint a mennyt mond. Beszédével úgy vagy, mint azon, a cenzúra korszakában napvilágot látott vezércikkkel, melyeket csak úgy értshetsz meg igazán, ha értesz a sorok között való olvasás mesterségéhez. Diplomata tetőtől talpig, a ki soha sem szokott „kigombolkozva“ beszélni. Mikor szól: feszült figyelem tükröződik vissza az arczokon, lábujjhegyen jár a nem esikorgós eszmálatapu „függetlenség“ is, fültöltesrékké görbülnek a kezek s messze előre hajlik a karzatokon minden hallgató. Megérjük-e még valaha azt az időt is, midőn báró Sennyey Pál fog ülni a miniszterelnöki karzékban? ...

Oh, oh, panaszos hang, magyarelles kifakadások, s régi dal régi elnyomatásról. Pap György s Borlea Zsigmond variálják a nemzetiségiek régi themáját, melynek előrántása nélkül nem zajlott le még eddig egyetlen költségvetési vita sem.

„Nincsenek román főispánok.“ Igen, de hol vannak román *kapacitások*? Akaratlanul is eszedbe jutnak az egykori kecskeméti színészek, kiknek — midőn gyarló játékokat vetettek szemükre, az volt válaszuk: „Pártoljatok, aztán haladunk.“ Petőfi azonban megfordítja a dolgot, azt kiáltva a muzsafiak felé:

— Haladjatok, aztán pártolunk! ... Szeretjük volna, ha a duzzogó román ellenzékiek is hasonló értelmű választ kaptak volna a házban.

— Haladjatok hazafiságban, magyar érzelmben, műveltségben, s akkor nem leend alkalmatok panaszkodni, hogy a kormány nem nevez ki „román főispánokat.“ ...

Fiatal arczok, nagy üstökös s élénk tagletek jellemzik az önálló vámtérület s a független bank pártját. Valóban, a független szabadelvű párt „par excellence“ fiatalpárt. Nemesak azért, mivel születésére nézve legifjabb parlamenti frakciónk, — még gróf Nemes Nándor pártja is (mely eddigelé csupán a zászlóvivőből áll) korosabb — hanem azért is, mert tagjai jobbadára fiatal emberek. Ez nem a ház, — hanem a hajbőség pártja. Kopasz fejek s parókák helyett természetes üstökösök s sürtüfűtöket látsz a független szabadelvűek képviselőházai táborhelyén.

Nagy buzgósággal küldte leventéit a költségvetési vita porondjára a ház e fiatal gardája. Elfogadják a költségvetést, de keserű labdacokat adnak be megozkozatlanul a pénzügyminiszternek, ki beszédesben idézi a főkálitást: „Uram, övj meg barátainktól, majd ellenségeimel végzek magam!“

Lukács Béla közönséget be a themával, melyet pártja utána következő szónokai többé vagy kevésbé erőteljesen variálnak.

Veterán a fiatalok között. Már ismételve tagja a képviselőháznak. Nem debatter, de logikus szónok. Pénzügyi tanulmányokkal foglalkozik, s az adatok részletes ismerete meglátszik beszédeiben.

Mudrony Soma nagyobb hévvel szól. Atyja a fiatal közzagdának. Vezérferfiu az iparos mozgalmak terén. „Ceterum censeo“-ja az önálló vámtérület s a független magyar bank.

Nem lesz-e ez „ceterum censeo“-ja maholnap a kormányra és pártjának is?

Ki tudná megmondani, mi rejlik a közel jövő méhében. Forr az elégszűtlenség lávája. Tulhazbani készül a magyar ember türelmének esordultig megtöltött serlege.

Szél Kálmán mogorván ül karzékében. Újjai szemlétebe merül el, de hihetőleg Deprétise s az osztrák nemzeti banka gondol. A függetlenségi párt szónokai az alatt kifoghatlanok a budget egyes tételeinek megtámadásában.

A miniszterelnök izgatott. Nem állja ki sokáig az ülést egy huzamban a piros bársony-

nyal bevont széken. Majd ehhez, majd amához a kiválóbb párttaghoz megy szót váltani. Olykor levélvéllet mutogat, talán épen azt a mentegető iratot, melyet Auersperg herceg infézett a napokban a magyar kormányelnököz.

A „ház“ nagyobb része a folyosókon társalog a lajtantuli eseményekről. Minden arczon kérdőjelelek.

„Quid tunc?“ Ez a kérdések kérdése. ... Valaki oldalba bökö. — Kéziratot kérek.

Egy politikai napilap szerkesztőségi szolgája, a ki másnak nézett. Tovább adod a bökést annak, kit eredetileg megilletett. Az el van mélyedve az „országgyűlési rovat“ irt bevezető sorok átnezésébe. Dél elmult, az esti lapot be kell fejezni.

Rátékintesz a kézirat ákum-bákműjaira. „Nyomott hangulat uralgott ma mindvégig a házban.“ ... Ez a bekezdés ...

Oh, mikor érjük már meg azon időt, melyben nem fog „nyomott hangulat“ uralgódni a házban!?

Borostyáni Nándor.

Irodalom és művészet.

— A Franklin-társulat kiadásában a „Tudományok könyve“-nek illusztrált kiadása tovább halad s ismét négy füzet (5. 6. 7. 8. füzet) jelent meg belőle. E füzetekben is az ipar különböző ágai vannak tovább ismertve, az esztérgálás és játékszergyártás, kocsiagyártás és kádárság, fa- és szalmafonás, rostanyagok feldolgozása, kötélverés, szövés, varrógép és a papirgyártás részletes leírásával. Az utóbbi mai számunkban mutatványul közöljük, s e mutatvány után meggyőződhetünk olvasóink, hogy e kiadás a roppant széles körben elterjedt, népszerű német eredetű méltán versenyezhet s *Free-kay* János, a buzgó átdolgozó, hasznos munkára vállalkozott, midőn épen ezt a könyvet ismerteti meg hazai közönségünkkel. A sok ábrával és képpel illusztrált munka egy-egy füzetének ára csak 40 kr.

— Ugyancsak a Franklin-társulat kiadásában tovább foly az „Oleós könyvtár“ című vállalat is, melyben jeles munkák, tudományos és szépirodalmi jeles olvasmányok, jelennek meg, de úgy, hogy minden füzet, terjedelme szerint, 20, 30, 40, 50 vagy 60 krajczárért külön is kapható. Most a 25. 26. és 27. számok jelentek meg, s az első *Göthe* drámáját „Iphigenia Taurisban“, fordította Kis János, a másik *Beaumarchais* híres vígjátékát: „Figaro házassága, vagy egy napi bolondság“ fordította *Paulay Ede*, a harmadik pedig *Gyulai Pál* művészi tollal irt beszélyét. „A vén színész“-t foglalja magában, mely német fordításban már kétszer-háromszor is megjelent, magyarul azonban, mióta a „Losonczy Phönix“ című album (1850—1.) megjelent és elfogyott, nem volt megszereshető. Ára e füzetek közül az elsőnek 30, a másodiknak 50, s az utolsóknak csak 20 kr.

— Arany János balladáiról csak nemrég jelent meg egy kisebb munka *Greguss* Ágosttól, melyről akkoriban szölvünk, s mely a közép-tanodai (gymnasiumi és reáliskolai) ifjúság számára készült iskolai, magyarázó olvasmányul. Most „Arany János balladái“ fejtegeti *Greguss* Ágost“ cím alatt egy újabb munkát vettünk, mely *Greguss* arany balladáiról tartott felolvasásait és előadásait foglalja magában, egyetemi polgárok és az olvasó közönség számára. Nyitányul röviden megismerteti a magyar verselést, de elég röviden s a balladák bevezetésekül a ballada elméletét szintén rövidre vonja s úgy tér át Arany balladái közül a Hunyadi ballada-körre, melynek egyes darabjai után az 1848-ban irt Rákóczy né s a többi balladák következenek. E fejtegetésekben megcsik ugyan, hogy néha felesleges magyarázatokat foglalnak magukban, de egészen véve jó és kellemes olvasmányul szolgálnak, s ezek elolvasása után a legtöbb olvasó több élvezetet meríthet a költő műveiből is, mint ezek nélkül. A kötetet szépen állította ki a kiadó Franklin-társulat nyomdája s ára 2 forint.

— Az akadémiai könyvkiadó-vállalatból, mint mult héten említettük, közélem három becses munkát küldtek szét, diszes kemény kötetekben. Az első sorozatból Hunfalvy Pál „Magyarország ethnogra-

phiájá“-t, 544 lap, teljes munka; s a második sorozatból Müller Miksa „Ujabb felolvasásait a nyelvtudományról“, fordította dr. Simonyi Zsigmond, 654 lap, (teljes munka,) és Lewes „Philosophia történeté“-nek első kötetét, fordította dr. Bánóczy József, 506 lap. A harmadik sorozatból közelebb Bluntschli „Államjog történeté“-nek befejező kötete is szétküldetik. E munkák átvételekor postai utánvétellel fizetendő a harmadik évfolyam tagdíja: az első sorozatnál 4 frt, a második és harmadiknál 3—3 forint, s a kótési díj; a második sorozatnál 80 kr, a másik kettőnél 40—40 kr. A jövő év első felében tagilletményül szétküldetnek: Macaulay „Anglia történeté“-nek 3-dik, Lewes „Philosophia történeté“-nek 2-dik s Todd „Parlamentári kormányrendszer“ című jeles művének két utolsó kötete. Az eddigi kiadásokban az akadémia 82 ívvel küldött szét többet, mint a mennyit ígért. E többlettel ajándék gyanánt kedveskedett. Valóban nincs most könyvkiadási vállalat, mely annyira méltó volna az elismerésre és pártolásra, mint ez. Más orszákokban sem adnak ily becses könyveket annyire olcsón. Nehány év alatt drága könyvtárt szerezhet most mindenki, a ki művelődni kíván, olcsón. Azokat a pártoló tagokat, kik a jövő év elején ohajtának megjelent tagilletményeket átvenni, s a megfelelő díjakat lefizetni, arra kéri az akadémia könyvkiadó-hivatala, hogy erről ők mielőbb értesíteni sziveskedjenek.

— Ezer forintnyi pályadíjat tűz ki a székely művelődési és közgazdasági egyesület „A Székelyföld művelődési és közgazdasági állapotának s viszonyainak leírására.“ E munkának 20—25 nyomtatott ívre kell terjedni, s tárgyalni a székelyek helyzetét, művelődési és közgazdasági szempontból, az ipart, kereskedelmet, birtokviszonyt, s az előnyök mellett feltüntetett hátrányok javítására módokat ajánlani. A határidő 1878 május első napja, s a pályaművek az egyesület elnökéhez, Hájós Jánoshoz küldendők Budapestre. A jutalom azonnal, egyszerre kiadatik, s a pályanyertes művet az egyesület nyomatja ki.

— A IX. nemzetközi statisztikai kongresszus alkalmából kiadatni rendelt „Nagy városok nemzetközi statisztikáját“ (Statistique internationale des grandes villes) a fővárosi statisztikai igazgató elkészítette és a fővárosi polgármestere által aláírandó francia szövegű levél mellett az érdeklelt kormányoknak, nagy-városi hatóságoknak és statisztikai hivataloknak a fővárosi tanács fogja elküldeni. A fenmaradó példányok elárúsításával Budapestben Ráth Mór, Párisban Guillomin és Berlinben Engel könyvtárosok bizattak meg. A szétküldést Kőrösi József statisztikai igazgató eszközözi.

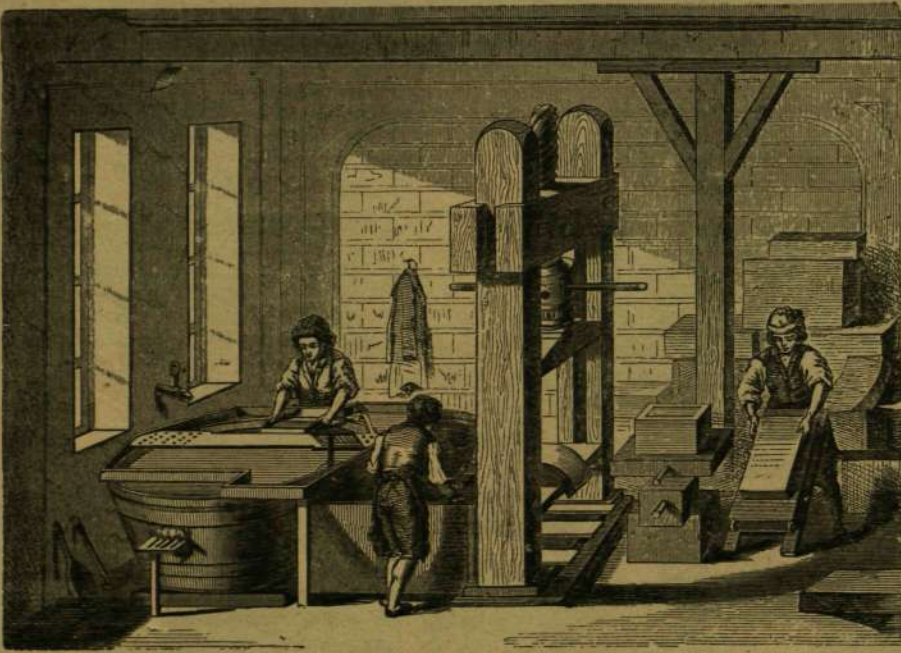
— Tóth Kálmán „Huszonöt év után“ című költeménygyűjteményének első kiadása elfogyott s a szerző most a második kiadást rendezi, melybe a legtöbb évvel irt ötven új költeményét is fölveszi. Ugyancsak Tóth Kálmántól Aignerrel egy kötet prózai munka fog megjelenni „Irakfirak“ cím alatt, mely elbeszélések, irodalmi s a honvédeletről vett emlékrázokat stb. tartalmaz.

— Előfizetési fölhívás jelent meg következő című munkára: „Fővárosunk végleges szabályozása, tekintettel a Duna-szabályozás és a budapesti állandó világgkiállítás ügyére.“ hat ábrával, Magyarország s a végleges szabályozás két térképével, Blána Szilárd művének tekintetbevételével irta *Ilyés* Dezső s a munka ára 1 ft 50 kr.

— Ráth Mór kiadásában megjelentek: „A m. kir. vallás- és közoktatásiügyi miniszterium utasításai a polgári közegek, a polgári községi iskolaszékek, az állami népoktatási tanintézetek gondnoksága számára, az 1868 évi 38. évi 28 t. cikkkel végrehajtása tárgyában.“ Ára 60 kr. „A m. kir. miniszterium rendeleteinek gyűjteménye. 1876. évi folyam, első és második füzet.“ Ára 50 kr.

— Debrecezenben Csáthy Károly kiadásában megjelent: „Husz ünnepe és alkalmi prédikáció,“ közreboocsátva *Kovács* József, n.-korpádi hely. hitv. lelkipásztor által. Ára 1 frt 20 kr.

— A „Bukuresti Híradó“-ra fölhívjuk a kasznók és olvasó körök figyelmét. Ohajtandó, hogy e lap felküzdhesse magát a román fővárosban lakó magyarság közönlönyvé, s egyszersmind összekötő kapcsoló képezzen köztük és az anyaország között. Maguk a romániai magyarok nem támogathatják

PAPIRGYÁRTÁS: A merítő kád körüli munka.

merítettet egyarányosan eloszassa, erre leveszi a párkányt, s formára oda tolja a rakosónak, ki helyébe visszahajja az üreset. A rakosó a formán fekvő fehér rétegre nemezt rak, megfordítja az egészet és leveszi a formát. Az anyag tehát most a nemezen fekszik, mely tulajdonképpen durva, laza gyapjuszövedék. A nemezek közbevetett rétegeikkel egymásra halmozottak, a míg a rakás (a duzma) oly magasra növekedett, hogy a sajtó alá kell kerülnie. A sajtolásnak csavarsajtóban néhány percz mívének kell lennie, és ebben a merítésnek kell segédkezett nyújtani s a csavarsajtóban segíteni, ha a hajtást nem a malommű végzi. A merítésnek régi módját jelen rajzunk tünteti föl. Az egyik munkás, a rakosó, háttal fordul a nézőnek, és így működése tárgyát nem látjuk. Az által emelt dnmzát aztán azonnal jobbra a sajtó alá huzzák. A harmadik munkást fehér duzma alakításra foglalkoztatja.

Az által, hogy a papíranya a nemezek közt kisajtoltatik, elveszti a víznek legnagyobb részét, melyet a szítán önkényt nem bocsátott ki magából; már most valóságos nedves izekkel van átváltoztatva, melyek kezelhetők. A mint a duzma kikerül a sajtó alul, egy másik munkás azonnal szétrakja és megrakossa a fehér duzmát, vagyis az izeket minden középszer nélkül rétegezi egy rakással, melyet ismét kisajtolnak, részint, hogy a papir újra vizet veszítsen, részint és különösen azért, hogy a papíranyag sűrűsödjen, s érdességét elveszítse, melyet az iv a nemezről átöröklött. A finomabb fajta papírnál a sajtólást gyakraiban, kétszer-háromszor ismét-

Egy hatosor használt petis sor, vagy annak helye egyszeri letámasztásnál 15 krajczár; többszöri letámasztásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden letámasztás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetőanyagot eloadó Bécében: Haasen-slein és Vogler Wallfisch assz. Nr. 10, Mosse R. Sellenstrasse Nr. 2. Oppetit A. Wollzeile Nr. 22.

Semmi sem jobb a haj növényének

fentartására és előmozdítására

mint az oly ismeretes és híres, orvosi tekintélyek által megvizsgált, a legfényesebb si-

Rezeda-fodrozó-pomadé

mely rendszeresen használva a haj legkopaszabb helyein is új hajszálakat növeszt; az ősz és törös haj szét szelvényt; a hajtalajt csodás módon megerősíti, néhány nap alatt tökéletesen megszűnteti a kopra képződését, a haj kihullását a legújabb időben egészen az ősré megakadályozza, a hajnak természetesen fényt és

hullámok alakot

külcsönöz és a legelsőbb korig megvédi a megöztetés ellen.

Foltte kellemes illatánál és díszes kiállításánál fogva ezennél a legismertebb toleto-asztalnak is díszére válik. Egy tégely ára használati utasítással 1 frt 50 kr., postán külföldre 1 frt 60 kr.

Ismét eladók illó leengedésben részeseinek.

Gyár és központi szétküldő-raktár

Illatszertől Bécében, VIII. ker., Józsefváros, Piaristengasse 14, saját házában, hová minden irásbeli megrendelés intézendő, és a hol vidéki megrendelések az összeg beküldése vagy postai utánvéttel mellett a leggyorsabban teljesíthetnek.

Főraktár: Budapesten egyedül TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész úrnál, király-utca 7. sz. a Szent lélekhez. 2609-16

Háztartásoknak

ajánlatik a legjobb poroz

LOUISENGLÜCK-SZALONSZÉN

50 kgr. zsákokban pinczébe szállítva a frt 1.05, egész fuvarban a frt 1,

Gutmann testvérek kőszén-telepei.

2379 **Zweig Lajos,** mérleg-utca 2.

PURITAS

haj-iffító tej.

A „Puritas“ nem hajfesték, hanem tejennél folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bír, hogy ősz hajakat megifít, azaz lassankint meg pedig legelsőbb tízenegy nap alatt ama „szint visszaadja, melylyel eredetileg bírtak!

A „Puritas“ nem tartalmaz festékanyagot. A haj festésé szarint vizet mosathatik, lehet fehérrel átvont vánkóson aludni és gőzfürdőt használni, a festékek nyoma sem vehető észre, mert a „Puritas“ nem fest, hanem ifjít, és pedig a legkoszabb és legritább női hajszat és a férfi haját is szakállat.

ALKALMAZÁSA

a világon a leggyorsabb. A tejet kezdőbe öntve, a haját addig dörzsöljük vele, míg egészen át nincs áztatva, a szat naponkint kétszer ismétljük. Ebből áll az egész. Ha a haj eredeti színt vissza nyerte, mi rendszeren tíz vagy tizenkét nap múlva szokott bekövetkezni, akkor a további használat a tejnek hetenkint egyszeri beörszülésére sz. ritkozhatik.

Egy üveg „Puritas“ ára 2 frt (postai külföldénél 20 kr. több) a készpénzen vagy utánvéllel kapható Bécében: **FRANZ OTTO és TÁRSÁNAI,** Marihilferstrasse 33. Főraktár: 2370

Budapest: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, király-utca 7. Zoltárak Magyarországon követelő ügyvédségénél:

Arad: Rozsnyay Mátys. B.-Csaba: Lang G. Debreczen: Göllő Nándor. Eszék: Gobetaki József. Győr: Voszky Tamás. Munkács: Maróti Nándor. Pest: Völthofer F. G. Pécs: Küttel István. Szeged: Küttel István. Székesfehérvár: Diebold Gy. Szilvásvárad: Salamon Gyula. Temevár: Lechner B. Tokaj: Brézányi E. Veszprém: Strach S. Zólyom: Stech Lajos.

Ingyen, a legújabb kiváncsi meg bérmentve is! kétszázszáz szolgálati mindenkinek a gyönyörűbb

női ruhakelmék

nagyvárostok mintajutalmáig

HAMBURGER ADOLF

divatárúkereskedésben

II. koronakeresz-téri-utca 8. szám Budapesten.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

IPAROS NAPTÁR

az 1877-dik évre.

Szerkesztő GELLÉRI MÓR az „Alföldi Iparlap“ szerkesztője.

Számos fametszettel. Második évfolyam. Ára füzve 50 krajczár.

TARTALOM. Naptári rész. — Bélyegekről. — Bevezető szavak. Gelléri Mórtól. — A kézműipar hanyatlásának általános okai. Heyduk Ambrustól. — A müiparról általában. Mudrony Somától. — Bajok a fakészítményeknél. Csepreghy Jánostól. — A szakképzésről, a vám- és bankügyről, az ipartörvény módosításáról és a hadfelszerelésről. Ráth Károlytól. — Arcképesarnok. Ráth Károly (arcképpel). — Katona Zsigmond (arcképpel). — Rainer Ferencz (arcképpel). — Hermann Otto (arcképpel). — Radvány István (arcképpel). — Burger Zsigmond (arcképpel). — Heyduk Ambrus (arcképpel). Csepreghy János (arcképpel). Csarnok. — A munkásokhoz. Csepreghy Ferenczről. — A mesterségek fejlődése. — A divatok és jelmezek története. Prém Józseftől. — A kereskedés 400 év előtt. Golyósy Gusztávtól. — Gyakorlati iparúzés a saját útján (képekkel). — Országos vásárok. — Selyemvásárok. — Hirdetések.

Cs. és kir. kiz. szabadalmazott

üditő-nedv

Kwizda Ferencz Jánostól Korneuburgban.

Az egyetlen, a mely a cs. k. egészség-ügyi hatóság-tól szorgosan meg lett vizsgálva, s O Felsége I. Ferencz József-császár által ki-árolagosa szabadalommal kitüntette.

Egy üveggel 1 frt 10 kr. o. é.

Ezen cs. és k. szabad. üditő-nedv jele- hatását meg- erősítő, számos levél közül közöljük a következőket:

Kwizda Ferencz János úrnak, Korneuburgban.

A hét év alatt, mióta szerencsém van báró Wes-selényi, ő méltósága, ménesét, mint lovász és ménes-mester igazgattam, az Ön joggal híres, cs. és k. szabad. üditő nedvvel lovak számára, ezek minden bennél a s rándulásainál, valamint olyan lovaknál, melyek erősen meg lettek viselve, mindig a legkifejtőbb eredménnyel alkalmaztam.

En tehát ajánlom is az Ön cs. és kir. szabad. üditő-nedvvel minden velem ismerő, lo-talajdonosnak, s azok-tól szintén már ismételve a legkifejtőbb eredményekről kaptam tudósításokat.

Hadad, 1876. október 3-án. Schmolenski János, lovászmester.

Kwizda Ferencz János úrnak, Korneuburgban.

A rendkívüli eredmények, melyeket ép úgy magam, mint többen barátaim közlöl köszvényes fájdatomnál az Ön cs. k. szabadalm. üditő nedvvel elértünk, arra indítanak, misze-rint fölkeréim Ön ten jeles szerből azonnal több üveg-gel sziveskedjék küldeni.

Johannesberg, 1876. január 21-én.

Limmer I., a boroszlói püsp. urad. közlegelő igazgatója.

A cs. kir. szabadalmazott üditő-nedv raktárára létezők: Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész király-utca 7. sz., Thallmayer A. és társ, Halbauer testvérek, Stern és Schmidt, Neruda, Kochmeister Frig-y, Topi s J., Hoffmann J. Kanis és Makláry. — Budau: az udvari gyógyszerárban, az „Angyalhoz“ címzett gyógyszerárban. Magyarországon majd minden város és mezővárosban van rakhely, mi koronkint a legolvasot-tabb lapokban köztudomásra hozatik.

ÖVÁS. A családok elkerülése végett fölkeretik mindenki, miszerint Kwizda F. J. üditőnedvvel, mely egyedül töntetett ki cs. k. kiz. szabadalommal, össze ne téveszre más hason nevezetti készítményekkel. Tovább sziveskedjék mindenki arra figyelni, hogy a korneuburgi marhapor minden feliratán alábbi névalairason vörös színben van lenyomatva s kötele-sésem tartom köztudomásra hozni, hogy hmisítvá-nyok fordulnak elő, melyek teljesen hatástalanok, sőt kártékonyak levén, ezekre különösen figyelmeztetek mindenkit.

1721

Kit. védjegyen hamisítottját olyképp juttatja tudom-somra, hogy azt törvényes büntetés alá vonhatom: 500 frbt terjedő jutalmat nyer tőlem.

REICHARD LIPÓT

2617 Bécs, VIII. Alserstrasse 47.

nagyban és kicsinyben, jól felszerelt raktár saját gyártmányokból, u. m.: levarrott paplanok perkal., rouge, cache-mir, selyem, stb. effélékből; ruganyos ágy-betétek párnázattal vagy anélkül, matraccok, szalmaszék, párná-truichek, flanel-takarók, pokróczok, futó szőnyegek, stb. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

PÉNZ PILEPSIE

6-os kamatra

felbirtokok, uradalmak és bérházakra, ugyasint közlegelő kölesonok egész Ausztria-Magyarországon és Erdély számára, bérmentve állásban, 64 téteves részletekben visszafizetésre folyvást kaphatók: behörd. autor. Es-compte- und Escomptevermitt-lungs-Comptoir in Wien, Stadt, Schottenhof, 12. Stiege, Thür 8. Levelek bérmentve és német nyel-ven kérésnek intézteni. 2375

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

Neuer illustrirter Volks-Kalender für Ungarn

auf das Gemeinjahr 1877.

Das Calendarium verfaßt für den „Franklin-Verein“ von Dr. Franz Albert v. Monte-De-go, gemeinem Director der Sternwarte in Eran.

Preis geh. 50 fr.

Inhalt: Astronomische, kirchlich- und chronologische Bestimmungen auf das Jahr 1877. Calendarium für Katholiken, Protestanten, Griechen und Israeliten. Postalfisches. Zum Andenken Franz Deak's (mit acht Abbildungen). Gallerie der Zeitgenossen: Marie, Königin der Belgier (mit Abbildung). Eduard von Zbed-nyi, General-Inspektor der evang. Landeskirche (mit Abbildung). Baron Simon Sina, ein Goldkönig (mit Abbildung). Ferdinand Freiligrath, ein Dichterkönig (mit Abbildung). Mikta I., Fürst von Montenegro (mit Abbildung). Milan, Fürst von Serbien und seine Gemahlin (mit Abbildung). Ueber Land und Meer: Philadelphia (mit fünf Abbildungen). Die Explosion im Bremerhafen und der Raffenmörder Thomas (mit Abbildung). Der Dampfer „Cajalia“ (mit Abbildung). Aus dem Naturleben: Die Lotus-Blume (mit Abbildung). Zwei Feinde der Forst- und Land-wirtschaft: Der Fichtenborckenläufer und der Kartoffelläufer (mit zwei Abbildungen). Die Zirkeltiefer (mit Abbildung). Plauder- und Rahtübchen: Bei der Froschbäuerin. Die Zirkeltiefer aus dem Gerichtsleben. Frag- und Antwortspiel. Anekdoten. Allerlei Gemeinnütziges. Berzeichniß der Jahrmärkte. Interessen-Tabelle. Stempel-Scala. Annoncen.

LATZKOVITS A.

Budapest, váci-utca 18-ik szám, „Nemzeti szálloda“ épületében, ajánlja utjonnan nyitott

uri divat- és női pipereárú-raktárát

legújabb divatu

női és férfi nyakkendők, fehér és színes ingek, gallér és kézelők, 2549

zsebkendők és vászonlábravalók, bór- és posztó-kosztyúk, pamut-, gyapju- és selyem-alsóingek és nadrágok, férfi-, női és gyermek-harisnyák, kamáslik, nyakshavok, színházi fejkendők és kapichonok, illat-szerek, szappan, fésűk stb.: ugyasint mindennemű rövidárúknak feltűnő olcsó árak mellett.

Vidéki megrendelések legnagyobb szorgalommal, pontosan eszközöltetnek.

Dr. Pattison

köszvény-gyapotja

enyhíti és gyorsan gyógyítja a köszvény és csúsz minden nemét, ugymint: arcz-, mell-, nyak- és fog-fájást, fej-, kéz- és térdköszvényt, tag-szaggatásokat, hát- és csipő-fájásokat.

70 krajczáron egész, és 40 kr. rás fél csomagokban kapható: Török József gyógyszerárban Budapesten (király-utca 7. szám.) 2362

REICHARD LIPÓT

2617 Bécs, VIII. Alserstrasse 47.

nagyban és kicsinyben, jól felszerelt raktár saját gyártmányokból, u. m.: levarrott paplanok perkal., rouge, cache-mir, selyem, stb. effélékből; ruganyos ágy-betétek párnázattal vagy anélkül, matraccok, szalmaszék, párná-truichek, flanel-takarók, pokróczok, futó szőnyegek, stb. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

PÉNZ PILEPSIE

6-os kamatra

felbirtokok, uradalmak és bérházakra, ugyasint közlegelő kölesonok egész Ausztria-Magyarországon és Erdély számára, bérmentve állásban, 64 téteves részletekben visszafizetésre folyvást kaphatók: behörd. autor. Es-compte- und Escomptevermitt-lungs-Comptoir in Wien, Stadt, Schottenhof, 12. Stiege, Thür 8. Levelek bérmentve és német nyel-ven kérésnek intézteni. 2375

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4.) megjelent és kapható:

A magyar nők HÁZI NAPTÁRA

1877-ik évre.

Szerkesztő **BENICZKY IRMA.**

Kilenczedik évfolyam. — Ára füzve 60 kr.

TARTALOM: Naptári rész. — Bélyegekről. — Virág-naptár. — Irodalmi rész. — A tánc-gymnastikája Dr. W. Loebisch-től. — A nő etete. — Tejelő növények. — KBF-féle. Kár-ésenyi sütemény. — Fontos találmány. — Victoria regia (két képpel). — Sand George (arcképpel). — Havasi virágok (képpel). — A harem belseje (képpel). — Egy napangár (Bóra néni napójából). — A szerelmis tüpörbaja. Bulwer E. beszéde. — Eljegyzés a sirlóban (szomorú víg történeti) König Ewaldtól. — A ki aludni nem tud. (Humoreszk.) — Franciscát. (Egy művésznő emlékeiből). — Vadászat vizilovakra. — Apróságok. — Országos vásárok. — Selyem-vásárok. — Hirdetések.

Honvéd naptár

az 1877-ik évre.

(Együttal katonai naptár.)

A magyar nép számára. Szerkesztő **ÁLDOR IMRE.**

Tizedik évfolyam. Ára füzve 60 krajczár.

Báthory István lengyel király az orosz békekövetőket fogadja, nagy czimképpel.

TARTALOM. Naptári rész. — Bélyegekről. — Czimképünköz. — Honalapítók és honvédek (képpel). — Dalmady Győző. A hazához. — A nagy szálló diadal emlékoszlópa (képpel). — Eötvös Károly. Egy névtelen nagy hő története (kicsiny emlék nagy teitekért). — Káplárból generális vagy aki mer az nyer (Tür István arcképpel). — Virág-halmi Ferencz. A Kurucz káplár (tábori kaland). — Az úr harcosai. — A szerb-török háborúról (képpel). — Visszaemlékezés a szabadságharcra (képpel). — Zeyk Domokos halála (képpel). — Vegyesek. — Országos vásárok. — Selyemvásárok. — Hirdetések.

Rosenfeld Albert francia és angol illatszerek és pipere-cikkok raktára Bécében, I., Bauernmarkt 2.

GÜNTHER R. F. fogtiszító szereinek cs. k. udv. fogorvos fő-raktára.

„Aqua Amarella“

JOHN GOSNELL és TÁRSÁTÓL, Londonban. 2714

Kipróbált, legjobb hajfestő-szer, mely 8-10 napi használat után a megöztült hajnak eredeti színt visszaadja. A szíre kimaradhatlan, használatá könnyű. Az életr szin sem a kipróbálás, sem firdők által nem szenved használati utasítás melléke van. — Egy üveggel 4 frt.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

Történelmi ADOMÁK és JELLEMRAJZOK,

Ára füzve 50 krajczár.

A HAZA BÖLCSE.

EMLEKKÖNYV.

Szerkesztette **ÁLDOR IMRE.**

Ára füzve 1 frt 60 kr.

A Franklin-Társulat

kiadó-hivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. sz.) megrendelhető a

Legelőcsőbb magyar politikai napilap.

NEMZETI HIRLAP

czimű politikai napilap.

A „NEMZETI HIRLAP“ hetenként hatszor, reggel, egy középnapnagyságu iven, hétfőn deltan pedig féliven, tehát mindnap megjeljen.

Tárgyalja a politikai napi kérdéseket rövid, világos, népszerűen tartott vezércikkeiben és kisebb közleményekben. Itt megtaláljuk az olvasó a törvényhozás üléséről, bizottságok, szakbizottságok, pártclubok tanácskozásairól rövid, de kimerítő tudósításokat, távirati és újsónasági rovatában a legújabb híreket. Kiváló figyelmet fordít a vidék fontosabb eseményeire; tudományos és közhasznú intézetek és egyetek tevékenységére, s ezekről lehető gyorsan értesíti olvasóit.

Tárczájában a hazai és külföldi irodalom, művészet és társasélet nevezetesebb jelenségeit ismerteti.

Napi olvasmányul egy-egy érdekes fordított vagy eredeti regényvel szolgál. Naponként közli a fővárosi színházak színlapjategyéb hasonló mű tudnivalókkal együtt.

Előfizetési föltételek.

Postán külföldre vagy Budapesten házhoz hordva:

Egy évre	16 frt — kr.
Félévre	8 „ — „
Negyedévre	4 „ — „
Egy órá	1 „ 40 „

Lőrincz István
lábbeli-gyára
Budapest, ország-út 17,
ajánlja mindennemű férfi, női s gyermek
lábbelijeit,
a legújabb divatminta szerint szilárdan készítve jutányos áron; megrendelések, a legrovidebb idő alatt szolgáltatnak, ki — árjegyzék és mértékvevési utasítás ingyen és bérmentve küldetik. 2662

NEVEK
küldi bérmentve megkeresésekre Orlicó Rudolf mennyiségintár, Berlin, Wilhelmstrasse 127.
legújabb nyerő-sorozatait
általánosan szerencséseknek bizonyult
terno-játékuatasáiról.
Az értesítő.
NEVEK

Sorsjegy-ügynökök!
Egy régebb, legjobb hírből álló bankház mindazon helyekre, hol még nincsen, vagy pedig nem kellőképen képviselve, szorgalmas és szilárd egyéneket keres sorsjegyek és állampapírok havonkénti részletfizetések melletti eladására. — A feltételek épúgy az ügynökök, mint a közönség részére is igen előnyösek. — Megfelelő szorgalom mellett az ügynőség az illető ügynöknek tekintélyes jövedelmet biztosít. — Levelek ajánlatok vagy az előbbeni állás megemlékezésével
Kramer B. bankházhoz intézendők
Prágában.
2666

Altesti sérvben szenvedők
Sturzenegger Gottlieb Herisában (Schweiz) egyáltalán ártalmatlan hatású sérv-kezelés megjelölés győztes találatnak, ép úgy altesti sérv mint méh-előesések ellen. Bizonyítványok és közönségi iratok a használati utasításhoz vannak mellékelve. Kapható fizekben a 3.20, szintúgy maga Sturzenegger G. által, mint szintén a következő rakárakban: **Budapest Pormági G.** gyógyszer, a boldogság szűzéhez. **Temesvárott Pecher J.** gyógyszer, a segélyző szűzanyához. **Zágrábban Mitlbach Zsigmond** gyógyszer. **Bécsben Weiss József** gyógyszer, a szerencséhez. Tuchlauben, 27. 2460-3

Temesváry Mórincz
cipő-gyára
Budapest,
Kerepesi-út 14. sz.
Hölgyeknek:
Fűző topán erős bőrből lakorral és saogszett kettős talppal erős időre 3 frt 70 kr.
Topán gummihozóval s lakorral finom bőrből, kettős talppal erős 2 frt 90 kr.
Uraknak: 270.
Topán borjú- vagy bagariabőrű, szőgeve, csavarmunka igen erős 3 frt 80 kr.
Ugyanev orosz lakkból 4 frt 80 kr.
Caizna viszatlan kettős bagariabőrűből hámosoroson csavart kettős talppal 8 frt 80 kr.
Megrendelések a pénz beküldése vagy postai utánvétele mellett a leggyorsabban teljesítenek.
Arjegyzékek kívánatra ingyen.

Dr. HOFFMANN L.
fog- és száj-vize
salicyl-savval.
Fertőtlenítő ereje folytán huzamos használatnál megvédi a fogakat a pangástól, a szájból minden kellemetlen szagot és ízt azonnal eltávolít, a borkő lerakódását megakadályozza, s a fogaknak szebb külsőt kölcsönöz, anélkül hogy azokat a legkevésbé is megtámadná. Egy üveggel 50 kr. Kapható **Dr. Hoffmann Lajosnál**, IV. ker. sarkantyú-utca 2. sz. I. em., hová minden vidéki megrendelés is intézendő.
Található reggeli 10-ig, a n. 1/3-tól 6 óráig.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

OLCSÓ KÖNYVTÁR.
Az „OLCSÓ KÖNYVTÁR” ezéja minél olcsóbb áron juttatni a magyar közönség birtokába a hazai és külföldi jeles írók kisebb műveit. E könyvtár leginkább a **Kiseb regények és époszok, beszélek és költői elbeszélések, költemények és színművek** tára, de nincsenek kizárva belőle az irodalom más ágai is, kivált oly történelmi kisebb munkák, melyek tartalmuknál fogva és formaszépsege nézve kitérnek.
Az „OLCSÓ KÖNYVTÁR” nem bizonyos osztályt, vagy kort tart szemé előtt, hanem az egész művelt közönséget s nem annyira kétes becsű üjdonságokkal kíván kedveskedni, mint inkább elismert becsű művekkel. A hazai és külföldi remekírókból a legkitünőbb műveket közöljük s főlelvenitjük egyszersmind némely jeles írók oly műveit és fordítványait, a melyek még nem voltak össze-gyűjtve, vagy önálló kiadásban nem jelentek meg s így a közönségre nézve mintegy elveszetteknek tekinthetők. De annak néha új műveket is, s szakértő szerkesztőség a megválogatásban a jó ízlés mellett kiváló figyelemmel lesz a magyar közönség sajk-égeire is, hogy könyvtárunk ne csak olcsóságánál, hanem tartalmánál fogva is magyar családi könyvtárak emelkedhessenek.
Minden füzet önálló könyv levén, külön is megszerezhető. Épen azért nem nyitunk rá előzetést, hogy mindenki azt a füzetet vehesse meg, a melyre szüksége van. Az évenként megjelenő füzetek száma nincs meghatározva, sem illi szohi köve. A körülmények szerint annak évenként 20-30 füzetet, s ha a vállalat a közönség részvétélvel találkozik, ennél többet is.
Az olcsó könyvtár eddig megjelent füzetei.
1. Dorottya, vagyis a dákák diadalma a farsangon. Furca vitézi versezet IV. könyvben. Irta Csokonay Vitéz Mihály. Füzve 20 kr.
2. Bret Harte kalforniai beszélei. Angolból fordította Belényesi Gábor. Füzve 40 kr.
3. Kölcsey Ferencz. Beszélek. Füzve 20 kr.
4. Maachiavelli. Irta Macaulay T. B. Angolból ford. B. P. Füzve 20 kr.
5. Kerényi Frigyes összes költeményei. Füzve 20 kr.
6. Sandeau. Montsbroyi kastély. Füzve 20 kr.
7. Fanni hagyományai. Beszély, írta Kármán József. Füzve 20 kr.
8. Sollohub gróf. Előkelő világ. Orosz beszélek. Füzve 30 kr.
9. Szigligeti Ede. Lillomfi. Eredeti vigjáték, népdalokkal, zenével, három felvonásban. Füzve 20 kr.
10. Dickens Károly. Karácsoni ének prózában, levén voltaképp egy karácsoni kisértetes beszély. Angolból fordította Belényesi Gábor. Füzve 30 kr.
11. Beszélek az orosz életből. Gogol Miklós után. Füzve 20 kr.
12. Chateaubriand. Atala. Franciaából ford. Csiky K. Füzve 20 kr.
13. Tennyson Alfréd. Király-idyllék. I. Helén. — II. Ginevra. Angolból fordította Szász Károly. Füzve 20 kr.
14. Macaulay T. B. Lord Bacon. Angolból ford. B. P. 40 kr.
15. Kemény Zsigmond. Szerelm és hűség. Beszély. Füzve 30 kr.
16. Hugo Victor. Hernani. Szomorujáték öt felvonásban. Fordította Károly. Füzve 30 kr.
17. Kölcsey Ferencz szónoki művei. Füzve 60 kr.
18. Jósika Miklós. Egy igaz ember. Beszély. Füzve 20 kr.
19. Conscience H. A szegény nemes. Flamand beszély. Franciaából fordította Greguss Agost. Füzve 40 kr.
20. Pope S. A műbírálatról. Tanköltemény. Angolból fordította Mórincz. Füzve 20 kr.
21. Pálffy Albert. Egy kastély az erdőben. Beszély. 20 kr.
22. Boissier Gaston. Virgil. Franciaából fordította Végli Arthur. 30 kr.
23. Sollohub gróf. A gyógyszerésznő. Beszély. Oroszból fordította Brassay Simuel. 20 kr.
24. Macaulay T. B. Milton. Angolból fordította B. P. 20 kr.
25. Goethe. Iphigeni a Taurisban. Dráma 5 felv. Ford. Kiss János. 20 kr.
26. Beaumarchais. Figaro házassága, vagy egy napi bolondság. Vigjáték 5 felvonásban. Fordította Paulay Ede. 50 kr.
27. Gynlai Pál. A vén színész. Beszély. 20 kr.
28. Stifter Albert. Brigitta. Beszély. Németből fordította B. J. 20 kr.
29. Gauthier Theophile. A lélekcsere. Regény. Franciaából fordította Székula Gyula. 20 kr.

ADAMCSIK JÁNOS
lakatos-mester, Budapest, VII. ker. Wesselényi (aréna) utca 3. sz. a nagykereszt-utca sarkán
ajánlja ós raktárát mindennemű **takarék-tűzhelyekből** lemez- v. cserépfalazattal valamint talacsák nélkül. 2487-90
Videki rendelvények postassal elküldetnek, és árjegyzékek kívánatra küldetnek.

Az érmek, ásványok és régiségek
irodája a régi Lloyd-épületben
ajánlja
gazdag raktárát minden kor- és országbeli **PÉNZEK- és ÉRMEKBŐL;**
mindenféle ritka régiségek, mindennemű madár- és állat-szemek, egyeztetlen legzadagabb választékát ritka ásványokból, egyenkint és rendezett gyűjteményekben, iskolák, mag-sabb tanintézetek és magán-kevelők számára a legjutányosabb áron.
Ugyanott érmek, ásványok és régiségek a legmagas áron megvételnek. 2686

Az egészség a legnagyobb kincs.
és ezt én, kilencz hónapi kínos köszvény- és rheumatikus bántalmak után, mi ellen már előbb is különféle gyógyszereket, gőz- és egyéb fürdőket is, siker nélkül használtam, Weisz J. gyógyszerteráiban, Tuchlauben Bécs, vásárolt oly nagyhirű) **köszvényvászsonnak** köszönhetek, ezennel háládatosságból nyilvánosságra is hozok.
Steyer város, fegyvergyár. **Honzok Emilia.**
Ezen köszvényvászson Budapestben valódi minőségben **Török József** gyógyszerteráiban kapható, király-utca 7. sz. a. — Egy csomag ára 1 frt 5 kr, súlyosabb betegségekknél kettős hatású 2 frt 10 kr. 2705

REISS B.
magyar kir. szab. vegy-szerek gyára
Budapest, király-utca 46.
661 Főraktár: 733
Maager W. urmál, Bécs, III. Neumarkt 3. sz. a.
Rókraktár:
Heyek Adolf ur. Németből, PESTER, HÁRON KORONA-UTICA 2. sz.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

Bélyeg- és illeték-szabályok.
A legújabb időig terjedő törvények és kormányrendeletek szerint átdolgozta
Dr. Mariska Vilmos.
Ára füzve 1 forint.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI ÜJDONSÁGOK együtt: egész évre . . . 12 frt fél évre 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre . . . 8 frt fél évre 4 *
Csupán a POLITIKAI ÜJDONSÁGOK: egész évre . . . 6 frt fél évre 3 *

50. szám. — 1876. Budapest, december 10. XXIII. évfolyam.

DEÁK MINT EMBER ÉS MINT ÁLLAMFÉRFI.
(ZICHY MIHÁLY ALEGORIKUS RAJZA.)

A DEÁK-ALBUMBÓL.